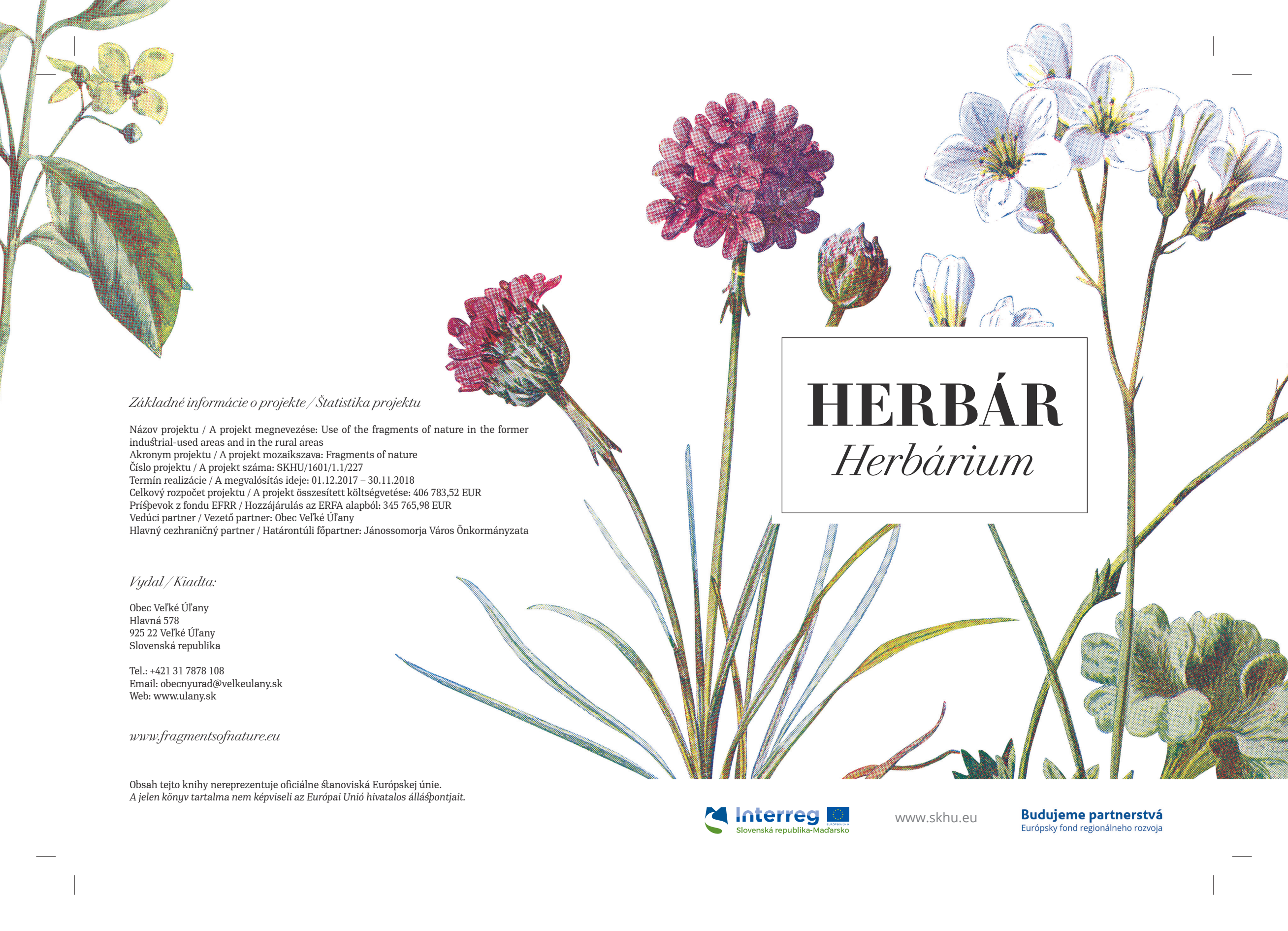

Základné informácie o projekte / Štatistika projektu

Názov projektu / A projekt megnevezése: Use of the fragments of nature in the former industrial-used areas and in the rural areas

Akronym projektu / A projekt mozaikszava: Fragments of nature

Číslo projektu / A projekt száma: SKHU/1601/1.1/227

Termín realizácie / A megvalósítás ideje: 01.12.2017 – 30.11.2018

Celkový rozpočet projektu / A projekt összesített költségvetése: 406 783,52 EUR

Príspevok z fondu EFRR / Hozzájárulás az ERFA alapból: 345 765,98 EUR

Vedúci partner / Vezető partner: Obec Veľké Úľany

Hlavný cezhraničný partner / Határon túli főpartner: Jánossomorja Város Önkormányzata

Vydal / Kiadta:

Obec Veľké Úľany
Hlavná 578
925 22 Veľké Úľany
Slovenská republika

Tel.: +421 31 7878 108
Email: obecnyurad@velkeulany.sk
Web: www.ulany.sk

www.fragmentsofnature.eu

Obsah tejto knihy nereprezentuje oficiálne stanoviská Európskej únie.
A jelen könyv tartalma nem képviseli az Európai Unió hivatalos álláspontjait.

HERBÁR

Herbárium

HERBÁR
Herbárium

Orech kráľovský

Közönséges dió • Juglans regia

*Orechovité
Diófafélék
(Juglandaceae)*

SK Orech kráľovský je mohutný strom, ktorý dosahuje výšku približne 20 m. Kmeň býva masívny so širokými, hladkými, sivými plátmi oddelenými hlbokými brázdami a pomerne hrubými konármi. Lišty orecha kráľovského sú nápadne veľké a majú 5 - 9 párov končistých, kožovitých, pomerne svetlozelených lístkov, z ktorých každý je do 15 cm dlhý a prenikavo voňajú. Plodom orechu kráľovského je vlašský orech. Orech bol pre chutné plody privezený z juhovýchodnej Európy do strednej, možno už v 15. storočí.

HU A közönséges diófa hatalmas, elérheti akár a 20 méteres magasságot is. Törzse masszív, egymástól mély barázdákkal elválasztott, széles, sima, szürke szeletekkel van beborítva. Ágai eléggé vastagok. A közönséges diófa levelei feltűnően nagyok, 5-9 pár csúcsos, bőrszerű, eléggé világoszöld levélből állnak, melyek mindegyike akár 15 cm hosszúságú is lehet. A leveleknek átható illatuk van. A közönséges diófa termése a dió. A diófa valószínűleg már a 15. században lett behozva Délkelet-Európából Közép-Európába, ízletes termése miatt.

Javor mliečny

Korai juhar • Acer platanoides

Mydlovnikovité

Szappanfafélék

(Sapindaceae)

SK Javor mliečny je veľký, rýchlorastúci okrasný listnatý strom. V lete kvitne nenápadnými žltými kvetmi. Má nádherné jesenné sfarbenie listov. Ich odtiene prechádzajú zo zlatej až do červenej farby. Javor mliečny dorastá až do výšky 30 m a jeho kmeň je mierne rozvetvený. Lišty má široké, päťlaločné. Sú protiľahlé a na každom laloku majú niekoľko zubkovitých končekov. Kvety javora mliečneho kvitnú v apríli. Dvojkridlové suché plody rastú v pároch s krídlami zvierajú priamy uhol. Je domácim stromom vo veľkej časti Európy.

HU A korai juhar magas, gyorsan növő, lomblevelű díszfa. Nyáron bontja a nem feltűnő, sárga virágait. Ősszel csodaszépre színeződnek a levelei. Színeinek skálája az aranytól egészen a pirosig terjed. A korai juhar törzse enyhén szétágazott, magassága elérheti a 30 métert is. Levelei szélesek, karéjra tagoltak. Szemben fekvők és minden karéjkon fogszerű csúcsok találhatók. A korai juhar áprilisban virágzik. Kétszárnyú száraz termése van, amelynek szárnyai egymással derékszöget alkotnak. Európa nagy részén őshonos.

Javor poľný

Mezei juhar • *Acer campestre*

Mydlovníkovité
Szappanfajfélék
(*Sapindaceae*)

SK Javor poľný je listnatý strom s guľovitou korunou, ktorý má pôvod v Európe, Malej Ázii, Kaukaze, Iráne. Vyskytuje sa prevažne v bukových a dubovo-hrabových lesoch, v krovinách ako solitéra, na lúkach, medziach a pastvinách. Dorašťa do výšky 12-15 m, často rastie aj ako ker. Kvitne v máji po vyrašení listov. Laločnaté listy sú s nerovnako veľkými lalokmi. Plody rastú v pároch s krídlami zvierajúcimi priamy uhol. Na jeseň sa vyfarbuje do výrazne žltej farby.

HU A mezei juhar lomblevelű, gömbölyded koronájú fa, amely őshonos Európában, Kis-Ázsiában, a Kaukázusban és Iránban is. Fő előfordulási helye a bükk és tölgy-gyertyán vegyes erdők. A bozótosokban különálló egyedként, réteken, mezsgyéekben és legelőkön is megtalálható. 12-15 méter magasra nőhet, gyakran bokorként is nő. Májusban, a levélbontás után virágzik. Karéjos levelei nem egyenlő karéjúak. Kétszárnyú, páros termése van, amelynek szárnyai egymással derékszöget alkotnak. Ősszel jellegzetes sárga színt ölt.

Javor tatársky

Tatárjuhar • Acer Tataricum

Mydlovníkovité

Szappanfajfélék

(Sapindaceae)

SK Javor tatársky je nevel'ký strom dorastajúci do výšky maximálne 10 metrov. Väčšinou rastie ako väčší, či menší ker. Pokiaľ dorastie na veľkosť stromu, má väčšinou viac kmeňov 20–50 cm hrubých. Koruna je nepravidelne košatá. Kôra je tmavo šedá, hladká, ale v neskoršom veku praská. Má vajcovité listy s nevýraznými lalokmi. Plodmi sú nažky vyrastajúce v pároch s krídlami tvoriacimi ostrý uhol. Tento druh javora je pôvodným Európskym druhom. Vyskytuje sa po cele východnej Európe, v Maďarsku, Rakúsku, Chorvátsku a južnej časti Slovenska.

HU A tatárjuhar nem túl magas, legfeljebb 10 méter magasságig növő fa. Általában kisebb vagy nagyobb bokor formájában nő. Ha fa nagyságúra nő, általában több, 20-25 cm vastag törzse van. A koronája rendszertelenül terebélyes. A kérge sötétszürke és sima, de később, ahogy idősödik, megpattog. Tojásdad alakú, nem jellegzetes karéjú levelei vannak. Termése az ikerlependék, melynek szárnyai éles szöget zárnak be. A juharnak ez a fajtája Európában őshonosnak számít. Egész Kelet-Európában előfordul, Magyarországon, Ausztriában, Horvátországban és Szlovákia déli részén.

Lipa malolistá

Kislevelű hárs • Tilia cordata

*Slezovité
Mályvafélék
(Malvaceae)*

SK Lipa malolistá je pravý slovenský domáci opadavý strom, od nepamäti pestovaný v parkoch, záhradách a stromoradiach najmä pre jej malé súmerné listy a liečivé kvety, ktoré sú bohatým zdrojom peľu a nektáru pre včely. Lipa malolistá dorastá do výšky 20-40 metrov, šírka jej koruny dosahuje 1/3 až 1/2 jej výšky a priemer jej kmeňa môže dosiahnuť až 1 meter. Listy má opadavé, srdcovité až okrúhle, 6 až 10 cm dlhé a rovnako široké. Po celý rok sú tmavozelené, mierne lesklé a mierne preliačenné. Na začiatku leta kvitne voňavými kvetmi, ktoré lákajú včely.

HU A kislevelű hárs eredeti, Szlovákiában őshonos lomblevelű. Emberemlékezet óta parkokban, kertekben, fasorokban természetek, főleg kis, szimmetrikus levelei és gyógyító hatású virágjai miatt, melyek bőséges nektárt és virágport biztosítanak a méhek számára. A kislevelű hárs 20-40 m magasra nő, koronájának szélessége magasságának 1/3-a, vagy 1/2-e lehet és törzsének átmérője elérheti az 1 métert is. 6-10 centi hosszú és ugyanolyan széles, szív alakú (vagy szinte gömbölyded) leveleit lehullajtja. Levelei egész évben sötétzöldek, kissé fényesek és horpadtak. Nyár elején illatos virágok nyílnak rajta, melyek vonzzák a méheket.

Lipa veľkolistá

Nagylevelű hárs • Tilia platyphyllos

*Slezovité
Mályvafélék
(Malvaceae)*

SK Lipa veľkolistá je veľký, opadavý, košatý strom s pravidelnou kužeľovitou korunou. Je symbolom Slovenska. Dorašťa do výšky 20-25 metrov a do šírky 12-16 metrov. Tvorí okrúhle až oválne listy so špičkou na konci a s nepravidelne srdcovitou základňou. V lete sú listy sviežo zelené a na jeseň sa sfarbia do žltá. Lipa veľkolistá tvorí v júni až v júli malé, žltobiele voňavé kvety, ktoré sa sušia a používajú na prípravu čaju. Lipa veľkolistá sa dožíva až 600 rokov.

HU A nagylevelű hárs nagy, terebélyes, lomblevelű fa, szabályos kúp alakú koronával. Szlovákia szimbóluma. 20-25 m magasra és 12-16 m szélesre nő. Rendszertelen, szív alakú levelei csúcsban végződnek, kerekdedek, csaknem oválisak. Nyáron üde zöldek, ősszel sárgára festődnek. A nagylevelű hárs nyáron kicsi, sárgásfehér virágokkal nyílik, melyek szárítva teaként használhatók. A nagylevelű hárs akár 600 évig is élhet.

Topol' osikový

Rezgő nyár • *Populus tremula*

Vřbovité
Fűzfafélék
(*Salicaceae*)

SK Topol' osikový je listnatý opadavý strom s hustou valcovitou korunou. Je rýchlo rastúci a odolný, vhodný aj do mestského prostredia. Výška v dospelosti dosahuje 10-20 metrov, šírka je v rozmedzí 5-6 metrov. Má rovný kmeň. Jeho kôra je sivá, hladká a miestami trhaná. Listy sú oválne a po okraji zúbkovité, zošpodu svetlejšie. Topol' osikový sa môže dožiť veku až 160 rokov. Vyskytuje sa vo väčšine Európy od Škandinávie, po Severnú Afriku a v Ázii až po Čínu a Japonsko.

HU A rezgő nyár lomblevelű fa, sűrű, henger alakú koronával. Gyorsan növő és nagyon szívos, alkalmas városi környezetbe is. A felnőtt egyed magassága eléri a 10-20 métert, szélessége 5-6 méter körüli. Törzse egyenes, kérge szürke és sima, helyenként szaggatott. Ovális, fogas szélű levelei alulról világosabbak. A rezgő nyár akár 160 évig is élhet. Európa nagy részén megtalálható, Skandináviától Észak-Afrikáig és Ázsiában Kínától egészen Japánig.

Jelša lepkavá

Mézgás éger • *Alnus glutinosa*

Brezovité
Nyírfafélék
(Betulaceae)

SK Jelša lepkavá je listnatý opadavý strom. Dorašťa do výšky približne 30 metrov a dožíva sa veku približne 100 rokov, v niektorých prípadoch aj 200 rokov. Koruna môže mať variabilný charakter. Kvitne vo februári až apríli, skôr ako jej vypučia listy. Jelša lepkavá má tmavšie zelené listy vajcovitého tvaru s veľkosťou 4-10 cm. Plodmi sú nažky v drevnatých 8-12 mm šištičkách. Dokáže rásť aj v ťažkých mokrých pôdach a čiastočne aj vo vode. Na Slovensku sa vyskytuje aj v horských podmienkach.

HU A mézgás éger lomblevelű fa. Közel 30 méteresre nő és megközelítőleg 100 évig él, néhány esetben akár 200 évig is. Koronája változó alakú lehet. Februárban és áprilisban virágzik, még levélbontás előtt. A mézgás égernek sötétebb zöld, 4-10 cm nagyságú, tojás alakú levelei vannak. Termése 8-12 mm, fás tobozban lévő barka. Képes megélni a nehéz, vizes talajokban és részint a vízben is. Szlovákiában, hegyvidéki környezetben is előfordul.

Vrba krehká

Törékeny fűz • Salix fragilis

*Vrbovité
Fűzfafélék
(Salicaceae)*

SK Vrba krehká je stredne veľký strom obvykle 6–15 m vysoký, s riedkou, rozvetvenou korunou. Kmeň má krivý, kôra je hrubá a pozdĺžne rozbrázdená, tmavošedá. Lišty sú lysé, pozdĺžne až vajcovité 7–10 cm dlhé. Kvety má združené vo valcovitých jahňadách. Kvitne najčastejšie v apríli až máji, súčasne s rašením listov. Plodom je lysá tobolka. Dožíva sa 60 rokov. Jedná sa o bežne rozšírenú stredo- až severoeurópsku vrbu. V strednej Európe ju nájdeme predovšetkým v nížinách, v riečnych údoliach a údoliach stredných polôh.

HU A fűz törékeny, közepes magasságú fa, általában 6-15 m magas, ritka, szétágazó koronával. Sötétszürke színű törzse görbe, kérge vastag és hosszában barázdált. Tar levelei hosszúkásak, kis híján tojásdad alakúak és 7-10 cm hosszúak. Virágai henger alakú ernyő virágzatba tömörülnek. Leggyakrabban áprilisban, májusban virágzik egyidőben a levélbontással. Termése tar toktermés. 60 évig élhet. Közép- és észak-európai, általánosságban elterjedt fűzről van szó. Közép-Európában főleg a sík vidékeken, völgyekben és közepes magasságban fekvő völgyekben találjuk meg.

Vrba biela

Fehér fűz • *Salix alba*

Vrbovité
Fűzfafélék
(Salicaceae)

SK Vrba biela je rýchlorastúci opadavý strom. Má rovný kmeň a metovitú, vysoko posadenou korunou. Môže dorašťať do výšky okolo 30 metrov. Priemer kmeňa býva až 2 metre a pri starších stromoch býva skoro vždy vyhnitý. Mňa úzko kopijovité jasno striebrosivé listy a skoro na jar vytvára nenápadné ovisnuté žltkaštozelené jahňady. Jedná sa o euroázijský druh. Výskyt na Slovensku je prirodzene v úzkom pruhu tesne okolo vôd, teda v miestach s najdlhšie trvajúcimi záplavami a najväčšími zmenami pôdneho povrchu vplyvom činnosti vody.

HU A fehér fűz gyorsan növény lomblevelű fa. Törzse egyenes, koronája magasan ülő és seprűs alakú. Megnöhet akár 30 méteresre is, törzsének átmérője általában 2 m. Az idősebb egyedek majdnem mindig korhadtak. Vékony, lándzsaszerű, ezüstszerű levelei vannak és nem feltűnő, lógós, sárgászöld ernyővirágzata. Euro-Ázsiai fajtáról van szó. Szlovákiában természetes előforduló helye a közvetlen vizek melletti szűk sáv, vagyis azok a helyek, ahol a leg hosszabb ideig tartanak az árvizek és a felületüket a víz által megváltoztatott minőségű talajok borítják.

Hrab obyčajný

Közönséges gyertyán • *Carpinus betulus*

Brezovité
Nyírfafélék
(Betulaceae)

SK Hrab obyčajný je štátný listnatý strom dorastajúci do výšky približne 30 m. Má mohutnú vysoko klenutú, ale niekedy trochu nepravidelnú korunu. Kmeň je pokrytý šedou hladkou kôrou, konáre lesklo hnedou. Lišty sú striedavé, podlhovašto vajcovité, na vrchole krátko zašpičatené, dvojito ostro pílkovité. Plodom je oriešok ukrytý v trojlaločnatom lišteňovom obale. Poskytuje cenné tvrdé drevo. Hrab obyčajný je pôvodným druhom v Európe a juhozápadnej Ázii. Raštie v hájoch a zmiešaných lesoch nižších polôh.

HU A közönséges gyertyán derék, lomblevelű fa, amely körülbelül 30 m magasra nő. Hatalmas, boltozatosan ívelt, de néha kissé rendszertelen koronája van. A törzsét sima és szürke, ágait csillogós barna kéreg borítja. Levelei szórt állásúak, hosszúkásan tojásdad alakúak, csúcsban végződők, kétszeresen fűrészeltek. Termése a háromkaréjos kupacslevelek közt növvő makk. Értékes keményfa. A közönséges gyertyán Európában és Délnyugat-Ázsiában őshonos. Alacsonyán fekvő ligetekben és vegyes erdőkben nő.

Lieska obyčajná

Közönséges mogyoró • *Corylus avellana*

Brezovité
Nyírfafélék
(Betulaceae)

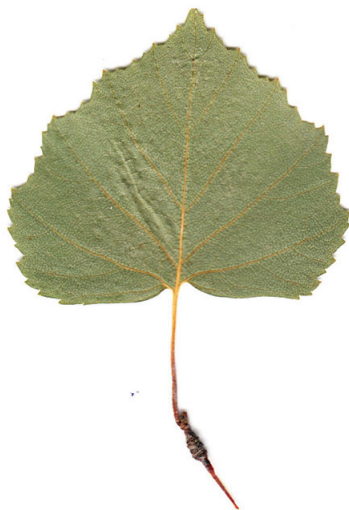
SK Lieska obyčajná je rozložitý ker vysoký obvykle 3–4 m, ale môže dorašať až do výšky 8 m. Koruna môže dosahovať až 10 m v priemere. Kôra je hnedošedá, relatívne hladká. Maximálny vek liesky je 80 až 100 rokov. Lišty sú opadavé, striedavo postavené, mierne chlpaté, vajcovitého až guľatého tvaru s hrotom na konci. Plodom sú hnedé oriešky, ktoré dozrievajú koncom leta. Raštú samoštatne alebo častejšie v skupinách až po 5 kusoch. Vyskytuje sa najviac v Európe a v priľahlých oblastiach Ázie a severnej Afriky.

HU A közönséges mogyoró terebélyes, általában 3–4 m magas bokor, ám 8 méteresre is megnőhet. Koronája átlagban 10 m. Kérgé szürkésbarna, viszonylag sima. A közönséges mogyoró maximális életkora 80–100 év. Szórt állású, mérsékelten szőrös, tojásdad vagy szinte kör alakú, csúcsban végző leveleit ősszel lehullajtja. Termése a barna színű mogyoró, amely nyár végére érik meg. Egyedül, vagy gyakorta inkább csoportosan, egészen öt egyed él együtt. Európában és Ázsia, valamint Észak-Afrika környező térségeiben fordul elő leggyakrabban.

Breza previsnutá

Közönséges nyír • *Betula pendula*

Brezovité
Nyírfafélék
(Betulaceae)

SK Breza previsnutá je opadavý široko štílpovitý alebo kužeľovitý, elegantný strom so štíhlymi previsnutými tenkými konáríkmi. Má oválne, jasnozelené, na jeseň žlté listy a striebrišto-bielu kôru, ktorá vekom na základni kmeňa šarnutím černie a puká. Breza previsnutá môže rásť ako statný strom alebo zakrpatený stromček až ker (v nehoštinom podnebí vysoko v horách). Priemerne dorašťa do výšky 10-20m. Vyskytuje sa najmä v chladnejších oblastiach Ázie a Európy. Na Slovensku aj v Maďarsku je rozšírená v nížinách aj vo vyšších polohách.

HU A közönséges nyír széles, oszlopszerű vagy kúp alakú, elegáns, lomblevelű fa, karcsú, lelógó, vékonyka ágakkal. Ovális alakú, élénkzöld levelei ősszel sárga színűek, kérge ezüstösen fehér, mely idővel a törzsalapon megfeketedik és megrepedezik. A közönséges nyír derék faként, csenevész fácskaként illetve bokorként is nőhet (barátságtalan éghajlatú körülmények közt, magasan a hegyekben). Átlagban 10-20 méteresre nő. Főleg Ázsia és Európa hűvösebb vidékein fordul elő. Szlovákiában és Magyarországon a síkságokon és magasabb fekvésű helyeken is elterjedt.

Buk lesný

Európai bükk • *Fagus sylvatica*

Bukovitė
Bükkfajfélék
(Fagaceae)

SK Buk lesný je opadavý listnatý strom. Býva vysoký približne 30 – 40 m. Koruna má vajcovitú až široko rozloženú, premenlivého tvaru. Kôra je najprv hnedá alebo hnedosivá, prechádza do svetlosivej borky, ktorá je len zriedkavo pozdĺžne rozpukaná, tmavosivá. Listy sú stopkaté, vajcovité až eliptické. Kvitne v máji súčasne s rozvíjaním listov. Plodmi sú bukvice. Dozrievajú v septembri až októbri, pre človeka bez tepelnej úpravy jedovaté. Buk sa vyskytuje v takmer celej Európe v miernych zemepisných šírkach.

HU Az európai bükk lomblevelű fa. Körülbelül 30-40 méter magas. Koronája ovális alakú, terebélyes, változó formájú. A kérge először barna, vagy barnásszürke, majd átmegy világosszürkébe, amely, bár csak ritkán, hosszában repedezett és később sötétszürke. Levelei kocsányon ülők, oválisak, csaknem ellipszis alakúak. Májusban, egyidejűleg a levélbontással virágzik. Termése a bükkmag. Szeptemberben érő termései hőkezelés nélkül az emberi szervezet számára mérgezőek. Az európai bükk megtalálható szinte egész Európában, de csak a mérsékelt övezetben.

Dub červený

Vörös tölgy • *Quercus rubra*

Bukovité
Bükkfafélék
(*Fagaceae*)

SK Dub červený je opadavý listnatý strom. Je jedným z najrýchlejšie rastúcich a najživota-schopnejších dubov. V mladošti je vzpriame-ného vzrastu a neskôr sa s vekom rozširuje. Dorastá do výšky 25–40 m a dožíva sa 300–500 rokov. Má tmavozelené lesklé listy tvaru slzy rastúce na konárikoch striedavo. Ich jesenná farba je zvyčajne tehlovo červená až šarlátová. Plodom sú pomerne veľké žalude. Kmeň má tmavosivý až čierny. Dub červený pochádza zo Severnej Ameriky. Do Európy prišiel v 20. ro-koch 18. storočia.

HU Az vörös tölgy lomblevelű fa. Egyike a leg-gyorsabban növő és legéletképesebb tölgyek-nek. Fiatal korában egyenes növé-sű, idővel kiterjed. 25–40 m magasra nőhet, 300–500 évig él. Sötétzöld, csillogós, könnyecsepp alakú le-velei váltakozva nőnek az ágakon. Ősszel tég-lavörösek vagy skarlátszínűek. Termésük az aránylag nagy makk. Törzse sötétszürke vagy majdnem fekete. A vörös tölgy származási helye Észak-Amerika. Európába a 18. század elején került be.

Dub zimný

Kocsánytalan tölgy • *Quercus petraea*

Bukovité
Bükkfafélék
(*Fagaceae*)

SK Dub zimný je mohutný listnatý strom. Dosahuje výšku 50-60 m. Má vajcovitú, štíhlu korunu, ktorá je menej rozvetvená. Má veľmi silný kmeň. Lišty má obráteno vajcovité sú perovito laločné, v strede, alebo na konci najširšie. Dĺžka listov 8-16 cm. Plodom dubu zimného sú žalude. Raštie od nížin do podhorských oblastí v pôvodných dúbavách a zmiešaných porastoch. Je to jeden z našich domácich dubov, rozšírený v celej Európe až po Anatóliu a Irán.

HU A kocsánytalan tölgy hatalmas, lomblevelű fa. Eléri az 50-60 m magasságot is. Ovális, karcsú, kevésbé szétágazó koronája van, és nagyon erős törzse. Fordított, tojás alakú levelei vannak, tollszerűen lebenyesek, közepükön vagy a végükön a legszélesebbek. Leveleinek hosszúsága 8-16 cm. A kocsánytalan tölgy termése a makk. A síkvidéktől a hegyjáig, az eredeti tölgyerdőkben és egyes erdőállományban nő. Egyike a hazai tölgyfajtáinknak, amelyik egész Európában, Anatóliáig és Iránig is elterjedt.

Hlošina úzkolistá

Olajfűz • Elaeagnus angustifolia

*Hlošinovitě
Ezüstfafélék
(Elaeagnaceae)*

SK Hlošina je rýchlo rastúci opadavý ker alebo malý strom. Dorašťa do výšky 3-8 m. Jeho kmene a konáre sú vyzbrojené drevnatými trnmi dlhými 2 až 5 cm. Kôru má v mladosti hladkú a sivú, neskôr nepravidelne popraskanú a zvráskavenú. Lišty má jednoduché, striedavé, kopijovité až oválne, celištvé a dlhé 4-9 cm. Kvety hlošiny sú zvončekovitého tvaru, šíria do okolia silnú vôňu. Plody sú tvaru olivy. Sú jedlé a sladké. Pôvodom je zo západnej a strednej Ázie. V súčasnosti je rozšírená po celej južnej a strednej Európe.

HU Az olajfűz gyorsan növekvő, lomblevelű bokor vagy kis fa. 3-8 m magasra nő. Törzsét és ágait 2-5 cm hosszúságú fás tüskék borítják. Fiatalkorában a törzse szürke és sima, később aránytalanul megrepedezik és megráncosodik. Levelei egyszerűek, lándzsásak, majdnem oválisak, teljeseek és 4-9 cm hosszúak, váltakozva nőnek. Az olajfa virágai harang alakúak, erős illatot árasztanak. Termésük olíva alakú, édes és ehető. Nyugat- és Közép-Ázsiából származik. Manapság egész Dél- és Közép-Európában elterjedt.

Maklúra oranžová

Narancseper • Maclura pomifera

Morušovnikovité

Eperfafélék

(*Moraceae*)

SK Maklúra oranžová je opadavý strom s krátkým kmeňom a hustou korunou, respektive hustý ker pochádzajúci zo stredných a južných oblastí USA. V domovine dorastá strom do výšky 10-20 m, v stredoeurópskych podmienkach nebýva vyšší než 5 metrov. Kôra kmeňa dospelého stromu býva tučná asi 2,5 cm, má farbu okrovo hnedú. Vetvičky rastúce na slnku sú porastené trnmi. Listy sú široko eliptické v tvare srdca až vajca na koncoch zašpicatované. Na vrchnej strane sú lesklé, voskovité a na spodnej husto chlpaté. Plody sú nejedlé krúhovitě 10-15 cm veľké.

HU A narancseper lomblevelű fa rövid törzsszel és sűrű koronával, vagyis Közép- és Dél-Amerikából származó sűrű bokor. Hazájában elérheti a 10-20 m magasságot is, közép-európai körülmények közt nem magasabb mint 5 méter. A felnőtt egyed törzsének kérge 2,5 cm kövérségű és okkerbarna színű. Azok az ágai, melyeket napsugár ér, a tövisesek. Leveli szív, kis híján tojás alakúak, szélesen elliptikusak, a végükön csúcsosak. Felső részük csillogós, viaszos, alulról sűrűn szőrös. Terméseik 10-15 cm nagyok, kör alakúak és nem ehetőek.

Moruša čierna

Fekete eperfa • Morus nigra

Morušovnikovité

Eperfafélék

(Moraceae)

SK Moruša čierna ľudovo nazývaná aj „viničná“ alebo „drevená“ jahoda pochádza z juhozápadnej Ázie. V súčasnosti rastie vo väčšej časti Európy. Moruša čierna je opadavý strom dorastajúci do výšky 6-9 metrov (zriedkavo aj 15 metrov). Koruna stromu je guľatá, strom sa po 100-120 rokoch pod váhou bočných konárov často rozpraskne. Má stredne veľké srdcovité listy a počas neskorej jari nenápadné kvety. Jedlé plody sú tmavofialové až takmer čierne. Vo všeobecnosti sa považuje za najchutnejšiu spomedzi rozličných druhov moruší.

HU A fekete eperfa Délnyugat-Ázsiából származik. Manapság Európa nagy részén megtalálható. A fekete eperfa lomblevelű fa, amely 6-9 méter magasra nő (ritkán 15 méteresre). A fa koronája kerek, 100-120 év múltán az oldalsó ágak súlyától gyakran széjjel hasad. Közepes nagyságú, szív alakú levelei vannak, késő tavasszal nem feltűnő virágokkal virágzik. Fogyasztható termései sötétlila színűek, szinte majdnem feketék. Általában a különböző eperfafélék közül ezt tartják a legfinomabbnak.

Moruša biela

Fehér eperfa • Morus alba

Morušovnikovité

Eperfafélék

(Moraceae)

SK Moruša biela je jedným z tradične pestovaných stromov. V dospelosti dorašťa do výšky 15-20 metrov. Jej koruna je pomerne úzka a vysoká. Konáre má tenké, hladké a veľmi krehké. Kmeň má hnedočervenú až zelenkašto šedú farbu. Lišty má tenké, vajcovitého tvaru. Koncom mája až v prvej polovici júna tvorí podlhovasté biele, ružové alebo čierne chutné plody podobné malinám. Bývajú dlhé 2-4 centimetre. Moruša biela pochádza z Číny, ale je už niekoľko storočí sa sadiť aj v teplejších krajinách Strednej Európy.

HU A fehér eperfa egyike a tradicionálisan termesztett fáknek. Felnőtt korára 15-20 méter magasra nő. Koronája eléggé szűk és magas. Ágai vékonyak, simák és nagyon törékenyek. Kérge színe barnáspiros, zöldesszürke. Leveli vékonyak, tojás alakúak. Május végére és június elejére hosszúkás, fehér, rózsaszín, vagy fekete, finom ízű terméseket hoz, hasonlókat a málnához. Hosszuk 2-4 centiméter. A fehér eper Kínából származik, de már néhány évszázada Közép-Európa melegebb vidékein is ültethető.

Drieň obyčajný

Húsos som • Cornus mas

Drieňovité

Somfélék

(Cornaceae)

SK Drieň obyčajný je rýchlo rastúci opadavý rozložitý ker s podzemnými drevnatými poplazi. V zime je zaujímavý najmä krásnymi žiarivo-žltými konármi. Dorašťa do 2-6 metrovej výšky. Korunku má širokú, nepravidelnú. Kôra je najskôr svetlohnedá, neskôr tmavohnedá, borka sivohnedá až černašťa, pozdĺžne sieťovito rozpukaná. Ker kvitne v marci ešte pred rozvitím listov. Plodom je elipsovité alebo súdkovité kyslašťa červená drienka, obsahuje veľkú kosťku. Zo semien sa praží náhrada kávy. Rozšírený je v strednej a južnej Európe.

HU A húsos som gyorsan növény, lomblevelű, terebélyes bokor, földalatti fás kúszókkal. Télen érdekessé teszik szép, sárgán fénylő ágai. 2-6 méter magasra nő. Koronája magas, nem rendszeres. Kérge színe először világosbarna, később sötétbarna, majd szürkésbarna, szinte feketés, hálózatosan megrepedezett. A bokor még levélbontás előtt, márciusban virágzik. Termése ellipszis alakú, savanykás, piros som termés, melyben nagy mag van. Magjaiból kávépótlék készül. Főleg Közép- és Dél-Európában van elterjedve.

Drieň krvavý

Veresgyűrű som • Cornus sanguinea

Drieňovité

Somfélék

(*Cornaceae*)

SK Drieň krvavý je elegantný hustý opadavý ker. Dorašťa do výšky a šírky asi 2-3m. Kôru má tmavo šedú mierne rozpukanú. Na jar tvorí husté súkvetia bielych kvietkov. Má zelenkašté konáriky s červeným nádychom, ktoré sa na jeseň sfarbujú do sýtej purpurovej farby. Lišty má jednoduché eliptického tvaru sýto zelenej farby. Plodom sú červené elipsoidné kôstkovice. Drieň krvavý je prirodzene rozšírený vo východných oblastiach USA a zasahuje aj do juhovýchodnej Kanady.

HU A veresgyűrű som elegáns, sűrű, lomblevelű bokor. 2-3 méter magasra és szélesre nő. Kérge sötétszürke, mérsékelten repedezett. Tavasszal sűrű, fehér virágocskákból álló virágzatot hoz. Piros árnyalatú, zöldes ágai vannak, melyek ősze teli vöröstre festődnek. Levelei egyszerű, ellipszis alakúak és erős sötétzöld színűek. Termései ellipszis alakú, piros, csonthéjas gyümölcsök. A veresgyűrű som természetes élőhelye Amerika keleti és Kanada délkeleti része.

Ríbezľa čierna

Fekete ribiszke • *Ribes nigrum*

Egřšovité

Ribiszkefélék

(Grossulariaceae)

SK Ríbezľa čierna je ovocný krík. Rašlina dosahuje výšku 1-2 m. Jedná sa o rozložitý, vzpriamený, nepichľavý ker s 3-5 laločnatými listami, ktoré sú na rube riedko žľaznato chlpkaté. Ríbezľa kvitne žltozelenými kvetmi. Jej plodmi sú tmavé malé jedlé 5 až 10 mm veľké bobule, ktoré tvoria štrapce a sú vyfarbené do čierneho-fialova. Obsahujú vysoký podiel vitamínu C. Peštuje sa v záhradách a sadoch. Čierne ríbezle pochádzajú zo strednej a východnej Európy. Peštujú sa od 15. storočia vo všetkých oblastiach sveta s miernym podnebí.

HU A fekete ribiszke gyümölcsbokr. A növény 1-2 m magasra nő. Terebélyes, egyenes, nem szúrós bokorról van szó, 3-5 karéjú levelekkel, melyeknek az alsó fele elszörtan szúrós. A ribizskének sárgászöld virágai vannak. Termése 5-10 mm nagyságú, ehető, kicsi, sötét bogyók, melyek fűtőkben nőnek és lilásfekete színűk van. Nagy a C-vitamin tartalmuk, kertekben és ültetvényeken is termesztik. A fekete ribiszke Közép- és Kelet-Európából származik. A 15. századtól a világ minden mérsékelt égővi táján megtalálható.

Zlatovka zelenkastá

Aranyfa • *Forsythia viridissima*

Olivovníkovité

Olajfafélék

(Oleaceae)

SK Zlatovka zelenkastá je ker vysoký 2-4 metre. Jedná sa nie o príliš náročnú drevinu s východným obdobím kvitnutia počas celého vegetačného obdobia. Konáre má jednoduché vzpriamené, zelenej, resp. žltohnedej farby. Staršie konáre sú špravidla duté. Lišty má priame, tuhé, úzke a dlhé až kopijovité. Štvorpočetné kvety vyrašťajú pred olistnením na vlnajšom dreve. Kvitne v marci a v apríli. Plodom je tobolka. Zlatovka zelenkastá je mylné označovaná ako zlatý dážď. Pochádza z Číny.

HU Az aranyfa 2-4 méter magas bokor. Nem nagyon igényes, fatörzsű növényről van szó, mely az egész vegetációs időszakban virágzik. Ágai egyszerűen egyenesek, zöldek, vagy zöldes-barna színűek. Az idősebb ágak általában üregesek. Leveli szilárdak, keskenyek, hosszúak, lándzsaszerűek. Négyes virágai levélbontás előtt nőnek ki a tavalyi ágakból. Márciusban és áprilisban virágzik. Termése a toktermés. Az aranyfát tévesen aranyesőnek is nevezik. Kínából származik.

Vtáci zob obyčajný

Közönséges fagyal • *Ligustrum vulgare*

Olivovnikovitě

Olajfafélék

(Oleaceae)

SK Vtáci zob obyčajný je veľmi nenáročný, rýchlo rastúci poloopadavý ker. Často sa využíva do živých plotov. Neštrihaný vtáci zob obyčajný dorašťa do výšky približne 3 m a šírky približne 2 m. Má úzko kopijovité tmavozelené listy. Na začiatku leta vytvára metliny príjemne a intenzívne voňajúcich drobných bielych kvietkov. Ak ker po odkvitnutí neoštrihá, postupne z kvetov dozrievajú guľovité čierne plody veľkosti hrášku. V zime sa tieto plody stávajú potravou pre drobných vtákov, z čoho vznikol jeho slovenský názov.

HU A közönséges fagyal nagyon igénytelen, gyorsan növekszik és télen sem teljesen hullajtja le leveleit. Gyakran használják eleven sövényként. A megmetszetlen közönséges fagyal 3 m magasra és körül belül 2 m szélesre nő. Keskeny, lándzsaszerű, sötétzöld levelei vannak. Nyár elején ernyővirágzatba tömörült, intenzív illatú, apró, fehér virágokkal virágzik. Ha a bokor nincs megnyírva virágzás után, akkor borsónyi nagyságú, fekete, gömbölyű termések érnek rajta a virágokból. Télen eleségül szolgálnak a kisebb madaraknak, ebből alakult ki közönséges fagyal a szlovák megnevezése.

Katalpa trubačovitá

Szívlevelű szivarfa • Catalpa bignonioides

*Trubačovité
Szivarfafélék
(Bignoniaceae)*

SK *Katalpa trubačovitá* je strom vysoký 15 – 20 metrov. Má širokú guľovitú korunu. Kôra je sivašto hnedá. Borka je hnedášto sivá až sivá, rozpukaná do obdĺžnikovitých platničiek. Listy majú vajcovitý tvar na báze srdcovité, na vrchole dlho hroťité. Vrchná strana je tmavšie zelená, matná, spodná svetlejšia. Plodom je valcovitá tobolka svetlohnedej farby. Je veľmi dekoratívna veľkými listami, kvetmi a plodmi. Pôvodom pochádza z juhovýchodnej časti severoamerického kontinentu. Do Európy bola zavedená roku 1726.

HU A szívlevelű szivarfa 15-20 méter magas fa. Széles, gömbölyű koronája van. Kérge szürkésbarna. A fakéreg barnásszürke-szürke és téglalap formájú lemezszerű repedések borítják. Szív alapú, tojás formájú levelei vannak, melyek hosszan, hegyesen csúcsosodnak ki. A levél felső része sötétebb zöld, matt, az alsó része világosabb. Termése világosbarna, henger alakú tok. Nagyon dekoratív a nagy levelei, virágjai és termései miatt. Eredeti származási helye Észak-Amerika délkeleti része. Európába 1726-ban hozták be.

Kalina obyčajná

Kányabangita • Viburnum opulus

Pišmoukovité
Pézsma boglárfélék
(Adoxaceae)

SK Kalina obyčajná je opadavý mrazuvzdorný ker. Je hustého okrúhleho vzraštu so vzpriamenými, rozširujúcimi sa, previsnutými konármi. Dorašťa do výšky a šírky približne 3 m. Raštlina vytvára 3 – 5 laločné listy, ktoré sa po okraji vyznačujú jemným zubkovaním. Veľké, ukážkové súkvetia podobné snehovým guliam pokrývajú celú raštlinu v máji. Plodom sú jednosmenné červené kôstkovičky, ktoré sú pre človeka jedovaté. Kalinu je typická pre celú Euráziu. Je považovaná za národný symbol Ukrajiny.

HU A kányabangita lomblevelű, fagyálló bokor. Sűrű, kerek növési ágai egyenesen nőnek, szétágazódnak, leógnak. 3 m szélesre és magasra nő. A növénynek 3-5 karéjból álló levelei vannak, szélükön jellegzetes, finom fogakkal. Nagy, mutatós, bogernyős virágzata hógolyóra hasonlít és májusban az egész növényt ellepi. Termése egymagos, piros, csonthéjas, mely az emberi szervezetre mérgező hatású. A kányabangita egész Eurázsiaá jellemző. Ukrajna nemzeti szimbólumának tartják.

Brest hrabolistý

Mezei szil • Ulmus minor

*Brestovitě
Szilfafélék
(Ulmaceae)*

SK Brešt hrabolistý je strom dosahujúci výšku až 35 metrov. Vyskytuje sa však aj jeho zakrpatená forma ako ker. Brešt hrabolistý má hladkú kôru, tmavosivú až černašú. Lišty sú štriedavé, obrátene vajcovité až kopijovité. Lišty sú na lícnej strane lesklé a tmavozelené, na rubovej svetlozelené, s chlpkami. Kvety sú červenkašté, rastú vo zväzoch na prelome februára a marca. Plodom sú nažky so zeleným, širokým, okrúhlym krídlom. Je to pôvodná drevina pre územia strednej, južnej, východnej Európy. Môže sa dožívať až 600 rokov.

HU A mezei szil akár 35 méter magasságot is elérő fa. Bokor formájában létezik az elkorcsosult fajtája is. A mezei szilnek sima a kérge, sötétszürke vagy feketés színű. Levelai váltózóak, fordított tojás vagy lándzsa alakúak, felülről simák és sötétzöldek, alulról világoszöldek és szőrösek. Virágai pirosasak, nyálábokban nőnek február végén vagy március elején. Termése az ikerlependék, széles, kerek szárnyal. Közép-, Dél- és Kelet-Európa tájainak őshonos faféléje. Akár 600 évig is élélhet.

Agát biely

Fehér akác • Robinia pseudoacacia

*Bôbovité
Pillangósvirágiak
(Fabaceae)*

SK Agát biely dorastá do výšky 20 až 25 metrov, má stredne rozkonárenú nepravidelnú korunu. Má tmavozelené listy zložené z 1-23 oválnych drobných lístkov. Koncom jari vytvára husté a bohaté, ovisnuté súkvetia voňavých bielych kvetov. Okrem kvetov sú všetky ostatné časti agáta značne jedovaté. Voľne v prírode pravidelne a bohato nasadzuje množstvo semien, ktoré sa ľahko ujímajú. Pri šľachtení sa agát rozmnožuje najmä zelenými a koreňovými odrezkami. Agát biely je najvýznamnejšia invázna drevina na Slovensku a v Maďarsku.

HU A fehér akác 20-25 méter magasra nő, közepesen szétágazó, rendszeretlen koronája van. Sötétzöld, 1-23 apró ovális levélből összetett levélvényye van. Tavasz végén sűrű, gazdag, lógós fürtökben hozza fehér, illatos virágait. A virágon kívül az akácnak minden egyéb része meglehetősen mérgező. A szabad természetben rendszeresen és bőségesen hinti magvait, melyek könnyen meggyökeresednek. Nemesítés során főleg zöld és gyökér dugvány által szaporítható. A fehér akác legjelentősebb inváziós fajtája Szlovákiában és Magyarországon.

Jarabina brekyňová

Barkócaberkenye • Sorbus torminalis

*Ružovité
Rózsafélék
(Rosaceae)*

SK Jarabina brekyňová predstavuje zväčša 5 až 10 metrov vysoký opadavý strom. Výnimočne môže dorásť až do výšky 25 metrov. Kôra stromu u mladých stromov je sivohnedá hladká, u starších stromov je šupinovitá. Lišty sú jednoduché striedavé, perovito zárezové. Okraje listov sú pílkovité. Na jeseň sú lišty často sýtočervene sfarbené. Kvety sú biele päťpočetné usporiadané v chocholíkovitých metlinách. Plodom sú červenožlté až hnedé malvice s veľkosťou do 1,5 cm. Vyskytuje sa v západnej, strednej a južnej Európe.

HU A barkócaberkenye általában 5-10 méter magas, lomblevelű fa. Különleges esetben 25 méteresre is megnőhet. A fiatal fák kérge szürkésbarna és sima, az idősebb fáké pikkelyes. Levellei egyszerűek és szórt állásúak, szúrósan fogazottak. A levelek szélei fűrészesek. Ősszel a levelek gyakran dús pirosra színeződnek. Virágai fehérek, ötös bogernyőkben nyílnak. Termése a sárgáspiros színű, 1,5 cm nagyságú almatermés. Főleg Nyugat-, Közép- és Dél-Európában található.

Jarabina mukyňová

Lisztos berkenye • Sorbus aria

*Ružovité
Rózsafélék
(Rosaceae)*

SK Jarabina mukyňová rastie ako ker, ale aj ako do 15 metrov vysoký rozkonárený opadavý strom. Kôru má sivé až sivohnedej farby a je prevažne hladká. Lišty sú striedavé, vajcovité až elipsovité dlhé až 12 cm. Okraje listov sú pilkovité. Kvety sú biele päťpočetné usporiadané v metlinách a kvitnú v máji. Plody sú červené, obrátene vajcovité malvice s veľkosťou do 1,5 cm, ktoré dozrievajú v septembri. Vyskytuje sa v západnej, strednej a južnej Európe.

HU A lisztos berkenye bokor formájában nő, de nőhet akár 15 méter magas, szétágazó, lomblevelű faként is. Kérge szürke, szürkésbarna és nagyjából sima. Levelei váltózóak, tojás vagy ellipszis alakúak és 12 cm hosszúak. A levelek szélei fűrészesek. Virágai fehérek, ötös bogernyőkbe rendezve májusban nyílnak. Termése piros, fordított tojás alakú 1,5 cm nagyságú almatermés, mely szeptemberben érik. Főleg Nyugat-, Közép- és Dél-Európában található.

Hruška domáca

Nemes körte • Pyrus domestica

*Ružovité
Rózsafélék
(Rosaceae)*

SK Hruška domáca je opadavý, úzko kužeľovitý listnatý strom s oválnymi lesklými tmavozelenými listami, ktoré na jeseň nadobudnú oranžový alebo červený odtieň. Na jar keď vypučí listy, vytvára riedke súkvetia päťlupienkových bielych kvetov, z ktorých dozrievajú drobné hnedasté plody. Plody majú chutnú maslovú príchuť. Hruška patrí medzi najvýznamnejšie ovocné stromy mierneho pásma. Dorašťa do výšky 20 metrov a dožíva sa do veku 300 rokov. Pochádza z oblasti strednej a východnej Európy a juhozápadnej Ázie.

HU A nemes körte lomblevelű, keskeny, kúp alakú fa, ovális, fényes, sötétzöld levelekkel, amelyek ősszel narancssárga vagy piros árnyalatot kapnak. Tavasszal, amikor kibontja leveleit, ritkás virágzatot alkot az öt szirmú virágokból, melyekből kicsi, barnás termések képződnek. A terméseknek finom, vajra emlékeztető ízüik van. A körte a legjelentősebb mérsékelt égövi gyümölcsfák közé tartozik. 20 méteresre nő és 300 évig is élhet. Közép- és Kelet-Európából, valamint Délnyugat-Ázsiából származik.

Broskyňa obyčajná

Ószibarack • Persica vulgaris

*Ružovité
Rózsafélék
(Rosaceae)*

SK Opadavý menší strom s nízkou, široko rozloženou korunou, ktorý dorastá do výšky maximálne 5 metrov. Často dorastá len do veľkosti kra. Kôra je spočiatku hladká, neskôr rozpukaná na brázdny a trhliny. Lišty sú kopijovité, dlhé 5-15 cm a iba 2-4 cm široké, na okraji mierne zubkaté. Kvety sú usporiadané jednotlivo alebo vo dvojiciach. Kvetné lupienky sú biele, ružové alebo červenkasté, nepredĺžené. Kôstkovice sú hušto zamatovo chlpaté, bledozelenej farby. Plodom je ovocie – broskyňa. Tento ker/strom pochádza pravdepodobne z Číny.

HU Lomblevelű, kisebb növéssű fa szélesre terülő koronával, amely legfeljebb 5 méteresre nőhet. Gyakran csak bokor nagyságúra nő meg. Kérge először sima, később megrepedezik, megbarázdásodik. Levelei lándzsaszzerűek, 1,5 cm hosszúak, csupán 2-4 cm szélesek, szélükön enyhén fogasak. A virágok egyenként vagy párosan helyezkednek el. A virágok szirmjai fehérek, rózsaszínűek. vagy pirosasak, nem hosszúkásak. A világoszöld színű csonthéjasokat sűrű, bársonyos szőr borítja. Termése gyümölcs - az őszibarack. Ez a bokor/fa feltehetően Kínából származik.

Jabloň domáca

Nemes alma • Malus domestica

*Ružovité
Rózsafélék
(Rosaceae)*

SK Jabloň domáca je ovocný strom, ktorý dorastá do výšky približne 5-8 metrov. Jedná sa o druh stromu pestovaný výlučne pre svoj plod – jablko. Jablká sú v miernom klimatickom pásme jedny z najpestovanejších a najobľúbenejších plodov. Kultúrne jablone vznikli pravdepodobne v oblasti Zakaukaska, Iránu a západného Turkestanu. Odtiaľ sa dostali do Malej Ázie a potom cez Grécko a Taliansko do ostatných častí Európy. Jabloň domáca má množstvo odrôd, ktoré sa podľa obdobia dozrievania plodov delia na letné, jesenné a zimné.

HU A nemes alma gyümölcsfa, amely általában 5-8 méter magasra nő. Olyan fafajtáról van szó, amelyet kizárólag a gyümölcse, az alma miatt termesztenek. Az alma a mérsékelt égövben az egyik legtermesztettebb és legkedveltebb termés. A kultúrnövényként termesztett almafák valószínűleg a Kaukázuson túlról, Iránból és Nyugat-Turkesztánból származnak. Önnét kerültek Kis-Ázsiába, majd Görögországon és Olaszországon keresztül Európa többi részébe. A nemes almának sok fajtája van, melyek a termésük beérése szerint nyári, őszi és téli fajtára oszthatóak.

Dula podlhovastá

Birs • Cydonia oblonga

*Ružovité
Rózsafélék
(Rosaceae)*

SK Dula podlhovašťa je druhom viacročnej dreviny. Je jediný zástupca rodu Dula. Pochádza zo Zakaukazska, Iránu, Turkestanu, potom sa rozšírila z Malej Ázie do iných krajín, vrátane Európy. Jedná sa o veľký ker alebo malý strom dosahujúci výšku približne 5 m. Kvitne na prelome mája a júna. Plodom je žltá malvica priemeru 6 cm s piatimi jadrovníkmi, ktoré obsahujú semená. Na Slovensku a v Maďarsku sa pestuje ako kuriozita vo vinohradníckych oblastiach. Pestuje sa tu najmä na okrasu, pretože plody majú problém dozrieť.

HU A birs a több éves fajták közé tartozik. A birs egyedülálló a maga fajtájában. A Kaukázuson túlról származik, Iránból és Törökisztánból, később Kis-Ázsiában is elterjedt, majd egyéb tájakon is, beleértve Európát. Vagy nagy bokorról, vagy kicsi, 5 méteres fáról beszelünk. Május végén, június elején virágzik. Termése 6 cm átmérőjű, sárga almatermés, öt magházzal, melyek magokat tartalmaznak. Szlovákiában és Magyarországon érdekességgént termesztik a szőlőtermelő vidékeken. Főleg díszítőelemként használják, mivel a termések nehezen érnek be.

Arónia čiernoplodá

Fekete törpeberkenye • Aronia melanocarpa

*Ružovité
Rózsafélék
(Rosaceae)*

SK Arónia čiernoplodá starším názvom jarabina čierna raštie ako strom alebo ker. Má tendenciu byť menšia, len zriedka vyššia ako 1 m, zriedka 3 m a šíri sa rýchlo koreňovými výhonkami. Lišty sú kopijovité približne 7 cm dlhé, na spodnej strane holé, na vrchnej chlpaté až žliazkaté. Kvety sú biele až ružovkasté, kališné lístky holé, trojuholníkovité, korunné lupienky oválne až vajcovité. Plodom sú čierne, 6-9 mm široké malvičky nepretrvávajúce do zimy.

HU A fekete törpeberkenye bokorként vagy fa formájában nő. Kisebb növésű, csak ritkán magasabb 1 méternél, de időnként akár 3 m magasra nőhet és gyökérsarjakkal szaporodik. Levelei 7 cm hosszúak és lándzsa alakúak, alulról csupaszok, főlülről szőrösek. Virágai fehérek, rózsaszíneseek, csészelevelei csupaszok, háromszögletesek, koronaszirmjai oválisak, tojás alakúak. Termései fekete, 6-9 mm széles bogyók, melyek nem tartanak ki télig.

Hloh obyčajný

Cseregalagonya • Crataegus laevigata

*Ružovité
Rózsafélék
(Rosaceae)*

SK Hloh obyčajný je strom, ktorý môže rásť aj ako ker. Jedná sa o veľmi rozkonárený strom, ktorý má hnedočervené vetvy pokryté trňami. Má dlhoštopkaté okrúhlovajcovité viaclaločnaté listy. Rastlina kvitne v máji a júni. Kvety sú v chocholíkoch a majú biele alebo ružové korunné lístky. Plodmi sú guľovité alebo vajcovité lysé červené malvičky s múčnatou dužinou a dvoma kôstkami. Dozrievajú na jeseň. Je rozšírený v celej Európe, najmä v listnatých lesoch a rôznych húšťaťavách. Raštie hojne aj na Slovensku a v Maďarsku, a to od nížin po horské pásma.

HU A cseregalagonya fa, mely bokor formájában is nőhet. Nagyon szétágazó fáról van szó, melynek pirosasbarna ágai tüskések. Hosszú kocsányú, tojásdad alakú, több karéjból álló levelei vannak. A növény májusban és júniusban virágzik. A virágok bóbítákban nőnek és fehér vagy rózsaszín koronaleveleik vannak. Termése a gömbölyű vagy tojás alakú, piros, tar csontáralma, aminek lisztes gyümölcshúsa és két magja van. Ősszel érik be. Európa szerte elterjedt, főleg lomblevelű erdőkben és sűrű bozótokban. Bőven nő Szlovákiában és Magyarországon, a síkságoktól a hegylányokig.

Čerešňa vtáčia

Vadcseresznye • *Cerasus avium*

Ružovité
Rózsafélék
(Rosaceae)

SK Arónia čiernoplodá starším názvom jarabina čierna raštie ako strom alebo ker. Má tendenciu byť menšia, len zriedka vyššia ako 1 m, zriedka 3 m a šíri sa rýchlo koreňovými výhonkami. Listy sú kopijovité približne 7 cm dlhé, na spodnej strane holé, na vrchnej chlpaté až žliazkaté. Kvety sú biele až ružovkasté, kališné lístky holé, trojuholníkovité, korunné lupienky oválne až vajcovité. Plodom sú čierne, 6-9 mm široké malvičky nepretrvávajúce do zimy.

HU A fekete törpeberkenye bokorként vagy fa formájában nő. Kisebb növésű, csak ritkán magasabb 1 méternél, de időnként akár 3 m magasra nőhet és gyökérsarjakkal szaporodik. Levelei 7 cm hosszúak és lándzsa alakúak, alulról csupaszok, fölülről szőrösek. Virágai fehérek, rózsaszíneseek, csészelevelei csupaszok, háromszögletesek, koronaszirmjai oválisak, tojás alakúak. Termései fekete, 6-9 mm széles bogyók, melyek nem tartanak ki télig.

Ruman farbiarsky

Festő pipitér • *Anthemis tinctoria*

Astrovité
Űszirózsafélék
(Asteraceae)

SK Ruman farbiarsky je stredne vysoká bylina známa aj pod názvom žltý harmanček. Jedná sa o trvalú bylinu, ktorá kvitne od júna až do septembra. Má jasné, žlté kvety, ktoré sa pošťarajú aj o žlté sfarbenie čaju. Ruman farbiarsky má plštnaté štonky v hornej časti rozvetvené. Vyrastá do výšky 30 až 70 cm. Prízemné lišty majú ploché štopky. Vrchné lišty sú sediace, čepele majú predĺžene eliptické. Plody sú 2 mm veľké, mierne štvorhranné nažky. Je to raštlina pochádzajúca z mierneho pásma Európy a Ázie.

HU A festő pipitér közepesen magas növény. Évelő növény, amely június-tól egészen szeptemberig virágzik. Élénk sárga virágai vannak, melyek szép sárgára festik a teát. A festő pipitér szára szőrös és a felső részén szétágazó. 30-70 cm magasra nő. Alsó leveleinek lapos szára van. Felső levelei ülők, levél lemezük nyújtott, ellipszis alakú. Termésük 2 mm nagyságú, enyhén négy élű kasszatermés. A növény Európa és Ázsia mérsékelt égövéből származik.

Hviezdník ročný

Egynyári seprence • Stenactis annua

*Astrovité
Ťsírósafélék
(Asteraceae)*

SK Hviezdník ročný sa vyskytuje aj ako jednoročná aj ako trvára bylina (v závislosti od podmienok štanovišta). Dorasta do výšky 20 cm až 1 meter. Stonka je okrúhla ryhovaná, hušto chlpatá, v hornej časti bohato rozkonárená. Lišty sú roztrúsene až hušto chlpaté. Lišty sú sediace, kopijovité. Súkvetie tvorí chocholíková metlina. Kvety sú žlté. Kvitne v júni až októberi. Hviezdník ročný pochádza zo Severnej Ameriky a do Európy bol dovezený ako okrasná rastlina. Vyskytuje v celom Maďarsku a v teplejších časťach Slovenska.

HU Az egynyári seprence lehet egy éves, vagy évelő növény (az élőhelyétől függően). 20 cm - 1 m magasra nő. Szára kerek, rovátkás, sűrűn szőrös és a felső részén gazdagon szétágazó. Levelei szórtak, sűrűn szőrösek. Űlő levelei lándzsa alakúak. A virágzata bóbítás ernyővirágzat, amely sárga virágokból áll. Júniustól októberig virágzik. Az egynyári seprence Észak-Amerikából származik és Európába dísnövényként lett behozva. Egész Magyarországon és Szlovákia melegebb vidékein megtalálható.

Rebríček obyčajný

Közönséges cickafark • *Achillea millefolium*

Astrovité
Űszirózsafélék
(Asteraceae)

SK Rebríček obyčajný, ľudovo nazývaný myší chvošt, štolištník, mačací chvošt je liečivá rastlina. Dorašťa do výšky 45-60 cm. Jedná sa o trvácú bylinu s priamymi štonkami ukončenými bohatými metlinovitými súkvetiami. Tieto sú zložené z malých, bielych, niekedy aj ružovo zafarbených úborov. Prízemné aj štonkové listy sú kopijovité a dvojito až trojito perovite zložené. Plodom je bledá, podlhovastá nažka. Jedná sa o v Európe a Ázii všeobecne rozšírený druh rastie na medziach, lukach, na trávnatých lokalitách.

HU A közönséges cickafark gyógynövény, 45-60 cm magasra nő. Évelő növény öt szárral, melyek gazdag ernyővirágzatú fészkekben végződnek. A virágfészkek kicsi, fehér, néha rózsaszínű virágokból tevődnek össze. Az alsó és szárlevelek is szálaskas, lándzsa alakúak. Termése a világos, hosszúkas kasszatermés. Európában és Ázsiában általánosan elterjedt, mezsgyékben, réteken és füves területeken nő.

Nevädza lúčna

Réti imola • Centaurea jacea

*Astrovité
Ťszirózsafélék
(Asteraceae)*

SK Nevädza lúčna je trvädca bylina dosahujúca výšky bežne až jedného metra. Stonka je hranatá a raštíe priamo. V hornej äasti sa mierne rozvetvuje. Lišty sú drrsné na dotyk, tmavo zelené. Zmenšujú sa od koreňa smerom ku kvetom. Lišty sú kopijovité, po obvode zubaté. Na koncoch štoniek vyraštajú jednotlivo, rešp. po dvoch veľké kvetné úbory s priemerom približne 4 cm s päťcípovými ružovými až ružovo fialovými, vzäcne i bielymi kvetmi. Kvitne od júla do septembra. Vyskytuje sa hlavne na lúkach v celej Európe, magicky priäahuje včely.

HU A réti imola évelő növény, amely általában egy méteresre nő. Szára szögletes és egyenesen nő. Felső részén enyhén szétágazik. Levelei tapintásra érdeseek, sötét zöldek, és a gyökértől haladva felfelé a virágokig egyre kisebbek. A levelek ländzsásak és a kerületükön fogasak. A szäarak végén egyenként vagy párban nagy fészekvirágzatok vannak, körül belül 4 cm ätmérővel, ötágú, rózsaszínű, lilásrózsaszínű, ritkán fehér virágokkal. Júliustól szeptemberig virágzik. Egész Európában megtalälható, föleg réteken, és mágikus módon vonzza a méheket.

Palina obyčajná

Fekete üröm • Artemisia vulgaris

Astrovité
Őszirózsafélék
(*Asteraceae*)

SK Palina obyčajná je kričková trvalka, ktorá sa pestuje pre aromatické kopijovité strieborno-biele listy ako liečivá rastlina. Dorašťa do výšky 50-150 cm (ojedinele až 2 metre). Tvrdé, hranaté, vetvené a často červenkasté stonky vyrašťajú v trsoch. Spodné listy sú štopkaté 10–15 cm dlhé, stredné a horné listy sú menšie, kopijovité. V júni až v júli vytvára nenápadné žlté kvetné úbory, ktoré rastú na krátkych štopkách. Plodom sú neochlpené nažky. Palina obyčajná rastie na priamom slnku a v polotieni v celej strednej Európe.

HU A fekete üröm bokros, évelő gyógynövény, amelyet aromás, lándzsa alakú, ezüstösen fehér leveleiért termesztnek. 50-150 cm magasra nő (ritkán akár 2 méteresre). A kemény, bordázott, szétágazó, sokszor pirosas száruk nyalábokban nőnek. Alsó levelei kocsányosak, 10-15 cm hosszúak, felső és közép tájon fekvő levelei kisebbek és lándzsa alakúak. Júniusban és júliusban nem feltűnő, sárga virágzatokat hoz, melyek kis száron nőnek. Termése a bóbíta nélküli kaszat. A fekete üröm napfényes és félig árnyékos helyen nő egész Közép-Európa területén.

Palina pravá

Fehér üröm • *Artemisia absinthium*

Astrovité
Ťsírósafélék
(Asteraceae)

SK Palina pravá je liečivá rastlina. Jedná sa o trvalku až 120 cm vysokú. Jej štonky sčasti drevnatejú a tvoria trsy. Lišty sú plštnaté štriebro-šedej farby. Prízemné lišty majú dlhú štopku a sú úzko kopijovité. Horné lišty sú jednoduché. Na vrchu štoniek raštú drobné, guľaté kvetné úbory. Kvetenštvu sa skladá z trúbkovitých žltých kvetov. Plodmi sú vajcovité nažky. Palina pochádza z mierneho pásma Európy a Ázie. Raštie pri cestách, potokoch a na okraji polí.

HU A fehér üröm 120 cm magas, évelő gyógynövény. Szárai részben fásodnak és nyalábokat képeznek. Leveleik nemezesek, ezüst szürke színűek. Alsó leveleinek hosszú kocsánya van és szűk lándzsa alakja. Felső levelei egyszerűek. A szár végén apró, gömbölyű virágzatok nőnek, a virágzatot trombita formájú sárga virágok alkotják. Termésük a tojás alakú kasszatermés. A fehér üröm Európa és Ázsia mérsékelt égvöéből származik. Utak, patakok és szántóföldek mentén nő.

Konopáč obyčajný

Sédkender • *Eupatorium cannabinum*

Astrovité
Ťszirózsafélék
(Asteraceae)

SK Konopáč obyčajný je štatná trvalka a je pôvodnou bylinou pre celú Európu. Dorašťa do výšky až 150 cm. Má priamu, bohato ošštenú a hušto vetvenú byl'. Lišty majú krátke štopky. Sú dlaňovité troj- až päťpočetné, pilkovo zubaté. Kvitne bohatým kvetenštvom s drobnými úbormi trúbkovitých kvetov. Farba je najčastejšie ružovo fialová až načervenalá, vzácne sa vyskytujú i biele kvety. Kvitnú od júla do septembra. Plodom je podlhovastá bradavičnatá nažka. Raštie vo vlhkých lesoch, priekopách. Raštlina je považovaná za liečivú.

HU A sédkender jól megtermett évelő, amely egész Európában őshonos. 150 cm magasra nő. Nővényyszára egyenes, sűrűn szétágazó és levelekkel gazdagon megszórta. A leveleknek rövid szára van. Három-öt számú levelei tenyér alakúak és élesen fűrészeltek. Bő virággzattal virágzik, mely apró trombita alakú virágokból alkotott sátorvirágzatokból áll. Színe leggyakrabban lilásrózsaszín, pirosas, de elvétve lehet fehér is. Júliustól szeptemberig virágzik. Termése a hosszúkas kaszat fejlett bóbítával. Nedves erdőkben és árkokban nő. Gyógynővényként van feltüntetve.

Oman britský

Réti peremizs • *Inula britannica*

Astrovité
Őszirózsafélék
(Asteraceae)

SK Oman britský je stredne vysoká, riedko rozložitá, dvojročná rastlina. Dorašťa do výšky 20-70 cm. Zo semena v prvom roku vyraší prezimujúca listová ružica s dlhými listami. Z nej v nástupcom roku vyraší byľ (štopka), ktorá býva v hornej časti vetvená. Listy sú veľké hušto chlpaté, čiarkovité. Kvety rastú na vrchole stonky v ôsmich žltých úboroch veľkosti do 5 cm. Kvitne od júla do septembra. Plodmi sú roztrúsené chlpaté hnedé nažky až 1,5 mm dlhé. Bylina je pre Európu pôvodný druh. Neraší však na Britských ostrovoch.

HU A réti peremizs közepesen magas, kevésbé terebélyes, két évi növény. 20-70 cm magasra nő. A magból az első évben áttelelő levélaljazat nő ki, hosszú levelekkel. Ebből a rákövetkező éven szár nő ki, amely a felső részén szétágazik. A nagy, csíkozott leveleket sűrű szőr borítja. A virágok a szár tetején nőnek, nyolc 5 cm nagyságú, sárga fészekvirágzatban. Júliustól szeptemberig virágzik. Termése az elszórt, barna, szőrös, 1,5 cm hosszú kaszat. A növény Európában őshonos, ám Angliában nem nő.

Zlatobyl' obyčajná

Közönséges aranyvessző • *Solidago virgaurea*

Astrovité
Űszirózsafélék
(Asteraceae)

SK Zlatobyl' obyčajná je rastlina z čeľade astrovité. Raštie na prevažnej časti severnej pologule mimo tropické a subtropické oblasti. T.j. raštie v Európe, Ázii a Severnej Amerike. Je to trvácna rastlina a dorašťa do výšky 1 m. Jej byl' je lysá, ojedinele na hore chlpatá ukončená zlatožltým súkvetím. Listy má striedavé, v dolnej časti vajcovité, v strednej časti zúžené a v hornej časti raštliny sú listy pilkovité. Kvitne v období august – október. Jej vňať má močopudné účinky a vysoký obsah trieslovín.

HU A közönséges aranyvessző az űszirózsafélék családjába tartozó növény. A trópusi és szubtrópusi régiókon kívül az északi félteke túlnyomó részén nő, főleg Európában, Ázsiában és Észak-Amerikában. Hosszú élettartamú növény, amely általában 1 m magasra nő. Teteje arany-sárga virágokkal végződik, és időnként aranyszínű hajszerű képződménye is lehet. A levelek váltakoznak, az alsó részén tojás alakúak, a középső rész szűkülnek, és a növény felső részén a levelek fűrészesek. Augusztus-október között virágzik. Vízhajtó hatású és magas tannin-tartalma van.

Ďatelinovec nemecký

Selymes dárdahere • Dorycnium germanicum

Bôbovité
Pillangósvirágiak
(Fabaceae)

SK Ďatelinovec nemecký je nízky poloker 25-50 cm vysoký. Stonku má pri koreni drevnatú, bylinné časti sa vetvia a sú väčšinou chlpaté. Listy sú dlaňovito päťpočetné. Kvitne kvetnými hlávkami, ktoré majú bielu až ružovú farbu. Plodom sú štruky. Ďatelinovec nemecký patrí k ohrozeným rastlinným druhom v niektorých častiach Európy. Vyskytuje sa v panónskej oblasti strednej Európy (juh Slovenska, Maďarsko) na slnečných stepných stráňach, suchých lúčkach, paštvínach a v starých sadoch a viniciach.

HU A selymes dárdahere egy 25-50 cm magas félcserje. A gyökérhez közel fás a szára, a lágyszárú részek elágazóak, és többnyire szőrösek. A levelek tenyérszerűen ötfelé ágazódnak. Virágzások virágfejei fehér vagy rózsaszín színűek. Termése hüvelyes. Európa egyes részein a selmyes dárdahere a veszélyeztetett növényfajokhoz tartozik. Közép-Európa pannon régiójában (Dél-Szlovákia, Magyarország) fordul elő napsütöses sztyeppéken, száraz réteken, legelőkön és régi gyümölcsösökön és szőlőültvényeken.

Ďatelina pochybná

Apró here • Trifolium dubium

Bôbovité
Pillangósvirágúak
(Fabaceae)

SK Ďatelina pochybná je drobná, jednoročná divo rastúca rastlina. Medzi ďatelinami patrí k tým menším druhom a je často považovaná za burinu a nie úžitkovú rastlinu. Raštie do výšky 10-40 cm. Byľ má poliehavú a hladkú často červenej farby, ktorá je pravidelne poraštená krátkymi sivozelenými trojpočetnými štonkovými listami. Kvitne žltým kvetenštvom od mája do augusta. Plodom je 1,5 mm dlhý nepukavý štruk, ktorý obsahuje semeno. Vyskytuje sa po celom európskom kontinente na lúkach, paštvinách a po okrajoch ciest.

HU Az apró here egy egyéves, vadon növény. A herefélék közt is a kisebb fajok közé tartozik, és gyakran gyomnak, nem pedig haszonnövénynek tekintik. 10-40 cm magasra nő. A növény szára fekvő és sima felületű, gyakran piros színű, melyet rendszeresen körbe nőnek a rövid, szürkészöld, háromszámú szárlevelek. Májustól augusztusig virágzik, sárga virágokkal. A termése 1,5 mm hosszú, keményhéjú hüvely, amely magot tartalmaz. Az egész európai kontinensen, főleg réteken, legelőkön és az utak szélén fordul elő.

Ladenec rožkatý

Szarvaskerep • Lotus corniculatus

Bôbovité
Pillangósvirágiak
(*Fabaceae*)

SK Ladenec rožkatý je dvojročná až trvalá žltá kvitnúca bylina. Dorastá do výšky až 60 cm. Byl' vyrašťa zo silného viac než 1 meter dlhého koreňa. Byl' je ryhovaná, hranatá, často dutá. Má trojčlenné listy vajcovitého tvaru na vrchu špicaté. Majú sýto zelenú farbu. Kvitne žltými kvetmi, ktoré vytvárajú 3-6 členné kvetenstvá. Plodom je viacsemenný pukavý štruk. Jedná sa o pôvodný druh v strednej Európe. V posledných rokoch sa rozvíja jej pestovanie ako úžitkovej rastliny v poľnohospodárstve.

HU A szarvaskerep kétéves vagy évelő, sárga virágú gyógynövény. 60 cm magas. A szára egy erős, több mint 1 méter hosszú gyökérből nő ki. Szára barázdált, gyakran üreges. Háromtagú, tojás alakú, szpicchen végződő levelei vannak, melyeknek mélyzöld színűek. Virágai sárgák, amelyek 3-6 tagú virágfejeket alkotnak. Termése egy kemény hüvely, ami több magot is tartalmaz. Őshonos faj Közép-Európában. Az utóbbi években hasznos mezőgazdasági növényként is termesztik.

Ďatelina prostredná

Erdei here • Triolium medium

*Bôbovité
Pillangósviráguak
(Fabaceae)*

SK Ďatelina prostredná je trvalá divo rastúca bylina. Jedná sa o pôvodný druh na väčšine územia Európy, no vďaka európskym osadníkom sa vyskytuje takmer po celom svete. Dorastá do výšky 20-50 cm. Byľ má červenkaštú farbu a vyrašťa v riedko vetviacich sa trsoch. Lišty má eliptického až kopijovitého tvaru. Kvitne karminovo červenými kvetnými hlávkami, ktoré majú veľkosť do 3 cm. Plodmi sú vajcovité nepukavé štruky, ktoré obsahujú semená. Vyskytuje sa najčastejšie v nízkej pahorkatine.

HU Az erdei here évelő, vadon növő növény. Európa nagy részén őshonos, de az európai telepéseknek köszönhetően ma már szinte az egész világon előfordul. 20-50 cm magasranő. Vörös barna szára vékonyan elágazó nyalábokban nő. A levelek ellipszis vagy lándzsa formájúak. Virágzáskor karmazsinvörösek a virágfejei, melyek mérete legfeljebb 3 cm. Termése kemény hüvely, amely a magokat tartalmazza. Leggyakrabban alacsonyan fekvő dombvidékeken fordul elő.

Ďatelina zlatožltá

Zörgő here • *Trifolium aureum*

Bôbovité
Pillangósvirágiak
(Fabaceae)

SK Ďatelina zlatožltá je nízka, obvykle dvojročná rastlina. Dorašťa do výšky 20-50 cm. Byť je riedko chlpatá v hornej časti riedko rozvetvená. Raštú na nej trojčlenné štriedavé listy eliptického tvaru. V hornej časti byle raštú 1 cm veľké zlato sfarbené kvety. Kvitne v júni až v auguste. Plodom je nepukavý vajcovitý štruk, ktorý obsahuje 1 mm dlhé semeno. Jedná sa o pôvodný európsky druh. Je považovaná za divo raštúcu rastlinu. Raštie najmä v pahorkatinatých oblastiach.

HU A zörgő here alacsony, általában kétéves növény, amely 20-50 cm magasra nő. A szára felső része enyhén elágazó és kicsit szőrös. Váltakozó, háromtagú, ellipszis formájú levelek nőnek rajta. A szár tetején 1 cm átmérőjű, aranyszínű virágok nőnek. Júniustól augusztusig virágzik. Termése tojás alakú hüvely, amely 1 mm hosszú magot tartalmaz. Európában őshonos faj. Vadon termő növénynek tekintik, leggyakrabban dombvidékes területeken nő.

Ďatelina lúčna

Vörös here • *Trifolium pratense*

Bóbovité
Pillangósvirágúak
(Fabaceae)

SK Ďatelina lúčna je 10 cm až 1 meter vysoká trvalá, dvojkličnolistová bylina. Vytvára mohutný koreňový systém, ktorý preniká hlboko do pôdy. Z neho vyrašťajú priamo vetvené štonky. Každá štonka nesie listy, ktoré majú vajcovitý až elipsovitý tvar s výraznou polmesiacovitou škvrnou. Kvety sú guľovité s priemerom 2-4 cm a majú sýto ružovú farbu. Doba kvitnutia je od mája do októbra. Plodom je nepukavý jednosemenný štruk. Bylina sa najčastejšie vyskytuje na lúkach a paštvinách. Na Slovensku a v Maďarsku rastie vo všetkých nadmorských výškach.

HU A vörös here egy 10 cm - 1 méter magas, évelő, ikerlevelű növény. Erős gyökérrendszerrel hoz létre, amely mélyen behatol a talajba. Közvetlenül a gyökereiből nőnek ki egyenesen ágazó szárai. Minden száron megtalálhatóak a tojás alakú, elliptikus levelek, amelyeken jellegzetes félhold-foltok vannak. A virágok gömb alakúak, 2-4 cm átmérőjűek és mély rózsaszínűek. Virágzása májustól októberig tart. Termése kemény hüvely, mely egy magot tartalmaz. Ez a növény leggyakrabban réteken és legelőkön található. Szlovákia és Magyarország minden tengerszint feletti magasságában nő.

Dúška materina

Mezei kakukkfű • Thymus serpyllum

*Hluchavkovité
Arvacsalánfélék
(Lamiaceae)*

SK Dúška materina, ľudovo nazývaná aj materiná dúška, materinka, kukučka, je drobná liečivá bylina. Dosahuje výšku maximálne 30 cm. Má plazivú pri zemi zdrevnatenu štonku. Z nej vyrašťajú listy, ktoré sú rôzne tvarované, väčšinou majú vajcovitý tvar a majú dĺžku 3 – 8 mm. Kvety sú drobné a fialovej farby. Kvitne počas mája až augusta. Po rozkvitnutí je pre ňu typická jemná vôňa. Pochádza z Európy a Severnej Afriky. Raštie prevažne na suchých trávnatých stráňach, štepiach, ale i lúčach a vo svetlých lesoch.

HU A mezei kakukkfű egy kisebb méretű gyógynövény. A maximális magassága 30 cm. Szára földönkúszó, földhöz közeli része fás. Különböző, de többnyire tojás alakú és 3-8 mm hosszú leveleket növeszt. A virágok apróak és lila színűek. Májustól augusztusig virágzik. A virágzás során egy tipikusan finom illat jellemző rá. Európából és Észak-Afrikából származik. Leginkább száraz, füves domboldalakon, sztyeppéken, de réteken és ritka erdőkben is nő.

Pyštek obyčajný

Közönséges gyújtóványfű • *Linaria vulgaris*

Krtičnikovité

Görvélyfűfélék

(Scrophulariaceae)

SK Pyštek obyčajný je veľmi hojne rozšírená trvalá bylina. Jedná sa až o pol metru vysokú, špravidla nevetvenú bylinu. Má plazivú štonku s hustým hroznovitým kvetenstvom. Kvety sú nápadné až 1 cm dlhou oštrohou. Ich koruna má svetlo žltú až oranžovú farbu. Kvety kvitnú od júna do septembra. Lišty má štriedavé, prisadlé. Plodom je dvoj puzdrová vajcovitá tobolka s veľkým množstvom široko krídlatých semien. Raštie na poliach, suchých úhoroch, medziach v celej Európe a západnej Ázii.

HU A közönséges gyújtóványfű nagyon elterjedt, évelő növény. Egészen fél méter magas, általában nem elágazó szárú növényről van szó. Kúszó szárán sűrű, szőlőfürtszerű virágok vannak. A virágok feltűnőek az 1 cm nagyságú sarkantyújukkal, koronájuk pedig világossárga vagy narancssárga. Június és szeptember között nyílnak. A levelek váltakozóak, száron ülőek. Termése egy két tokból álló tojás alakú toktermés, amely sok szélesszárnyú magot tartalmaz. Egész Európa és nyugat Ázsia mezőin, száraz parlagjain, mezsgyéin megtalálható.

Piesočnica dúškolistá

Kakukk homokhúr • Arenaria serpyllifolia

Silenkovité

Szegfűfélék

(*Caryophyllaceae*)

SK Piesočnica dúškolistá je málo významná bylina nízkého vzrůstu. Jedná se o jedno až dvojroční rostlinu dosahující výšku maximálně 20 cm. Má plazivé až mírně stoupající stonky, které vytvářejí trsy. Listy jsou šedo zelené bodkované okrouhlého až vajcovitého tvaru. Květy na stopkách jsou pětičetné, pravidelné, seřazené do řídkých květenství. V květenství bývá 30 až 50 květů. Plodem je vajcovito kuželovitá tobolka s tmavohnedými semeny. Roste téměř v celé Evropě na poli, v záhradách, vinicích, na okrajích cest a železnic.

HU A kakukk homokhúr egy jelentéktelen, alacsony növéssű növény. Egy- vagy kéteves növény, amely maximum 20 cm magasra nő. Kúszó szára mérsékelten emelkedik, és nyálbokat képez. A levelek szűrkészöldek, kör vagy már-már tojás alakúak. A virágai öttagúak, szabályosak, ritka virágzatba tömörültek. A virágzatban 30-50 virág található. A termése egy tojás alakú, sötétbarna magokat tartalmazó toktermés. Szinte egész Európában nő, mezőkön, kertekben, szőlőskertekben, utak és vasutak mentén.

Kapsička pastierska

Pásztortáska • *Capsella bursa-pastoris*

Kapustovitė
Káposztafélék
(Brassicaceae)

SK Kapsička pašterska je jedno až dvojročná bylina. Je vysoká 20-40 cm, ale môže byť aj vyššia. Patrí medzi liečivé rastliny – zaštavuje krvácanie. V súčasnosti je vo všeobecnosti považovaná za burinu. Má tenkú štonku oblasťenú listami srdcovitého tvaru. Kvetenstvo sa nachádza na konci štonky a je bielej farby. Kvitne neobvyčajne dlho – od februára do októbra, niekedy aj celý rok. Semenom je drobný štruk. S touto bylinou sa môžeme stretnúť na celom svete na poliach, v záhradách, úhoroch, na okrajoch cieš, ihriskách.

HU A pásztortáska egy- vagy kétféves növény. Általában 20-40 cm magas, de magasabbra is nőhet. A pásztortáska a gyógynövények közé tartozik - vérzéscsillapító. Jelenleg általánosságban gyomnövénynek tekintik. Vékony szára van, amelyet szív alakú levelek nőnek körbe. A szár végén fehér színű virágzat van. Szokatlanul hosszú ideig virágzik - február és október között, néha egész évben. Magja kis hüvelytermés. Ezzel a gyógynövénnyel világszerte találkozhatunk mezőkön, kerteken, parlagokon, az utak szélén, játszótereken.

Rožec obyčajný

Réti madárhúr • *Cerastium holosteoides*

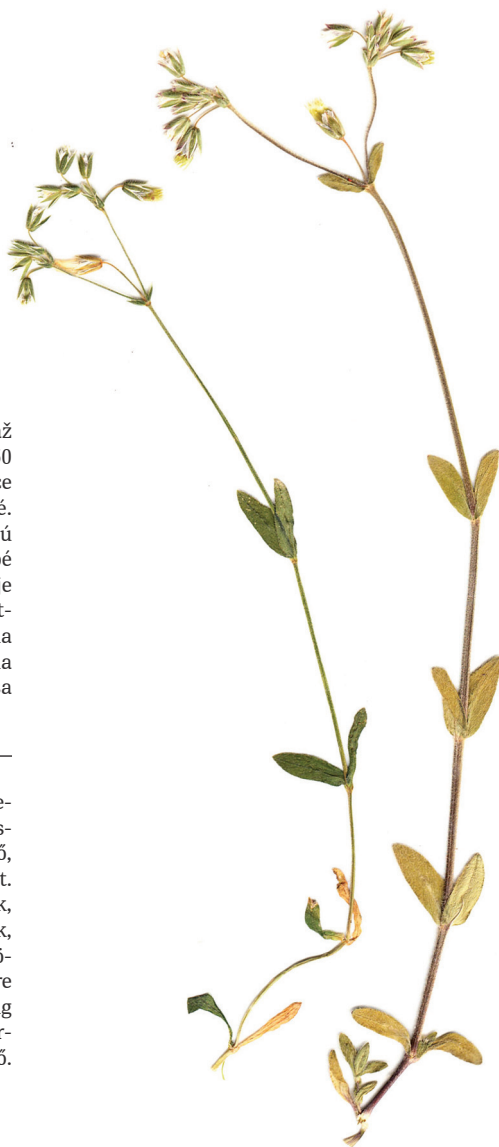
Silenkovité

Szegfűfélék

(Caryophyllaceae)

SK Rožec obyčajný je dvojročná až trvalá bylina. Dosahuje výšku 5-50 cm. Má plazivé až mierne štúpajúce chlpaté stonky, ktoré sú kvetonosné. Lišty rastú priamo zo stonky a majú vajcovitý až kopijovitý tvar. Sú hrubé a obojstranne chlpaté. Kvetenstvo je mnohokveté zväčša bielej farby. Kvítne od apríla až do augusta. Rastie na lúčkach, medziach, v priekopách, na okrajoch ciest a paštvinách. Jedná sa o pôvodný druh v Európe.

HU A réti madárhúr kétéves vagy évelő növény. Elérheti az 5-50 cm magasságot. Kúszó, mérsékelten emelkedő, szőrös szárai hordozzák a virágokat. A levelek közvetlenül a szárból nőnek, tojás vagy csaknem lándzsa alakúak, vastagok és mindkét oldalról szőrösek. A virágzat sokvirágú, többnyire fehér színű. Áprilistól augusztusig virágzik. Réteken, mezsgyéken, árkokban, utak szélén és legelőkön nő. Európában őshonos faj.

Silenka obyčajná

Hólyagos habszegfű • Silene vulgaris

Silenkovité

Szegfűfélék

(*Caryophyllaceae*)

SK Silenka obyčajná nadutá je viacročná bylina. Meno dostala podľa „nadutého“ kalicha. Dosahuje výšku 10-50 cm. Raštie v prízemných ružiciach s lysými priamymi štonkami. Lišty sú sivozelené kopijovitého až vajcovitého tvaru, 2-6 cm dlhé. Kvetenstvo pozostáva z bohatých ružíc. Koruna kvetu je biela alebo ružová päťpočetná. Kvitne od mája do augusta. Plodom je vajcovitá tobolka, 8-10 mm dlhá. Raštie na suchých a slnečných paštvinách, medziach a v lesoch takmer po celej Európe.

HU A hólyagos habszegfű többéves növény. Nevét „felfújt” kelyhéről kapta. Elérheti a 10-50 cm magasságot. Talajmenti rozettákban nőnek csupasz, egyenes szárai. Levelei gömbölyűek, lándzsás vagy tojás alakúak és 2-6 cm hosszúak. A virágkorona fehér vagy rózsaszínű és öttagú. Májustól augusztusig virágzik. Termése 8-10 mm hosszú, tojás alakú toktermés. Európaszerte nő, száraz és napos legelőkön, mezsgyéekben, erdőkben.

Roripa lesná

Erdei kányafű • *Rorippa sylvestris*

Kapustovité
Káposztafélék
(Brassicaceae)

SK Roripa lesná je žltá kvitnúca trvalá bylina. Raštie hlavne na podmáčaných stanovištiach. Je považovaná za burinu. Vyrastá z hlavného vretenovitého koreňa postrannými vodorovnými výbežkami. Tie vytvárajú hustú spleť rozloženú prevažne v ornici a po mechanickom narušení z jej púčikov vyraštajú početné listové ružice a následne i stonky. Stonky sú hranatého tvaru a dosahujú výšku až 80 cm. Listy široko elipsovité, štriedavé. Kvitne od júna do augusta. Plodmi sú mierne oblúkovité šešule dlhé 1-2 cm. Vyskytuje sa v takmer celej Európe.

HU Az erdei kányafű egy sárgán virágzó, évelő növény. Főleg nedves élőhelyeken nő. Gyomnövénynek számít. A fő, orsós gyökérről oldalirányú vízszintes nyúlványokkal növekszik. Ezek sűrű fonadékot képeznek, túlnyomó részt a szántóföldeken, és a kötegek mechanikus megszagatása után a rügyeikből számos levél rozettát, majd szárazakat növesztenek. A szárazak szögletesek és 80 cm magasak. A levelek szélesen elliptikusak és váltakozva nőnek. Júniustól augusztusig virágzik. A termés enyhén ívelt 1-2 cm hosszú bogyó. Szinte egész Európában előfordul.

Nezábudka lesná

Erdei nefelejcs • Myosotis sylvatica

*Borákovité
Borágófélék
(Boraginaceae)*

SK Nezábudka lesná je dvoj až viacročná bylina. Dosahuje výšku 10-40 cm. Raštie z viachlavového koreňa s priamymi štonkami. Lišty sú 1-5 cm dlhé dvojvajcovitého tvaru. Má drobné, blankytne modré kvietky. Kvety sa skladajú zo zvoncovitého chlpatého kalichu. Kvety merajú v priemere 5-8 mm. Plodmi sú nažky nazývané tvrdky. Sú lesklé, čiernohnedé a zašpicatené. Nezábudka lesná kvitne od mája do septembra. Pôvod byliny ja vo Francúzsku, odkiaľ sa rozšírila do celej Európy.

HU Az erdei nefelejcs kétéves vagy évelő növény. 10-40 cm magas. A tölevélrózsa gyökeréből egyenes szárak nőnek ki. A levelek 1-5 cm hosszúak, dupla tojás alakúak. Apró, kék virágokkal virágzik. A virágok harang alakú, szőrös kehelyből állnak, és 5-8 mm átmérőjűek. A termése kemény kaszat. Fényes, feketés-barna és szpicben végződik. Az erdei nefelejcs májustól szeptemberig virágzik. A növény eredetileg Franciaországból származik, ahonnan átterjedt az egész európai kontinensre.

Mliečnik mandľolistý

Erdei kutyatej • Euphorbia amygdaloides

*Mliečnikovité
Kutyatejfélek
(Euphorbiaceae)*

SK Mliečnik mandľolistý je hustá, jemne chlpatá, vždyzelená trvalka s červenkaštými štonkami a s matnými tmavozelenými listami. Na rube sú červené a v zime sa menia na tmavšie. Listy sú zhluknuté v strednej časti štonky. Majú dvojvajcovitý tvar. Spodné listy sú väčšie, smerom k vrcholu sa zmenšujú. Od polovice jari do začiatku leta sa vytvárajú vrcholíky sírovo žltých kvetov. Tie sa nazývajú cyatiá. Dorašťa do výšky 15-80 cm. Mliečnik mandľolistý je rozšírený od južnej Európy až po južné Poľsko.

HU Az erdei kutyatej egy sűrű, szőrrel borított, örökzöld évelő, vöröses szárral és matt, sötétzöld levelekkel. Ezek hátoldala piros és télen sötétebb. A levelek a szár közepén vannak csoportosítva és dupla tojás alakúak. Az alsó levelek nagyobbak, egyre kisebbek a teteje felé haladva. A tavasz közepétől nyár elejéig virágzik, ekkor kénsárga, csúcsba tömörült virágok alakulnak ki. Ezeket cyaitáknak nevezik. 15-80 cm magasra nő. Az erdei kutyatej széles körben elterjedt Dél-Európától egészen Dél-Lengyelorszáig.

Stavikrv vtáčí

Keserűfű • Polygonum aviculare

*Stavikrvovité
Keserűfűfélék
(Polygonaceae)*

SK Stavikrv vtáčí ľudovo nazývaný aj truskavec je jednoročná plazivá bylina. Tvorí koberce porastu. Jej až 100 cm dlhá článkovitá ryhovaná štonka vyrašťa z jednoročného koreňa. Raštlina sa v uzloch často zakoreňuje. Hladká štonka je po celej dĺžke až k vrcholu poraštená úzko vajcovitými alebo kopijovitými listami. Drobné kvety rastú na krátkych štopkách a majú farbu zelenú alebo červenohnedú s bielymi, ružovými alebo červenými okrajmi. Kvitne v júni až októbri. Stavikrv vtáčí je rozšírený na celom svete, hlavne v miernom pásme.

HU A keserűfű egyéves kúszónövény. Egy ún. növényiszőnyeget hoz létre. A legalább 100 cm hosszú, rovátkált szára az egyéves gyökérből nő. Csomókban a növény gyakran gyökerezik meg. A sima szár egész hosszában szűk, tojás vagy lándzsa alakú levelekkel van benőve egészen a csúcsáig. A kis virágok rövid szárazon nőnek, színük zöld vagy barnásvörös, fehér, rózsaszín vagy piros szegéllyel. Júniustól októberig virágzik. A keserűfű világszerte elterjedt, különösen a mérsékelt égövben.

Kopytník európsky

Kereklevelű kapotnyak • Asarum europaeum

Vlkovcovité
Farkasalmafélék
(*Aristolochiaceae*)

SK Kopytník európsky je trvalá, toxická, tieňomilná, nenápadná bylina. V ľudovom liečiteľstve býval používaný hlavne na vyvolanie zvracania alebo hnačky. Dorašťa do výšky 5-10 cm. Stonka je krátko šupinatá porastená mäkkými, odštvajúcimi chlpkami. Pri vrchole stonky rastú dva až štyri rovnaké listy. Majú ľadvinovitý tvar, na vrchnej strane sú tmavozelené a na spodnej svetlozelené až ružové. Priamo z koreňa vyrašťajú na krátkych stopkách jednotlivé kvety. Plodom je hnedo fialová, chlpatá tobolka obsahujúca semienka. Vyskytuje sa v Európe a Ázii ako pôvodný druh.

HU A kereklevelű kapotnyak évelő, mérgező, árnyékos helyeket kedvelő, nem feltűnő gyógynövény. A népi gyógyításban főleg a hányás vagy hasmenés kiváltására használják. 5-10 cm magasra nő. Szárát rövid pikkelyek és elálló szőrszálak borítják. A szár tetején kettő-négy egyenlő levél nő. Vese alakúak, a tetejük sötétzöld és az aljuk világoszöld, rózsaszín. Egyenesen a gyökérből rövid szárazon nőnek ki az egyes virágok. Terméset barnás-lila, szőrös toktermés, amely magokat tartalmaz. Európában és Ázsiában őshonos faj.

Mrlík biely

Fehér libatop • Chenopodium album

*Láskavcovité
Disznóparéjfélék
(Amaranthaceae)*

SK Mrlík biely je jednoročná bylina. Dosahuje výšku 20-150 cm, ale za priaznivých podmienok dorastá do výšky až 2 metre a vytvára trs až 4 metre v priemere. Stonku má obvykle odspodu vetvenú, viachrannú, ryhovanú, niekedy načervenavo pruhovanú, väčšinou s chlpmi. Jeho konáre odstávajú šikmo nahor. Listy sú striedavé, kopijovité, zubaté. Celá rastlina je pokrytá múčkovitým práškom. Kvety sú belavo zelené. Kvitnú v máji až októbri. Plodom je nažka so semenami. Mrlík biely sa na Slovensku a v Maďarsku vyskytuje hojne.

HU A fehér libatop egyéves gyógynövény. Eléri a 20-150 cm-es magasságot, de kedvező körülmények között akár 2 méteres magasságig is növekszik, és akár 4 méter átmérőjű nyalábot is növeszthet. A szár általában elágazó, több élű, rovátkált, néha vöröses csíkos, általában szőrös. Az ágai ferdén felfelé ívelnek. A levelek váltakozóak, lándzsásak és fogazottak. Az egész növényt lisztszerű por borítja. A virágok fehéres-zöldek, Májustól októberig virágoznak. A termése kaszat, amiben a magjai találhatók. Szlovákiában és Magyarországon bőségesen nő.

Vrbica vrboľistá

Réti füzény • Lythrum salicaria

*Vrbicovité
Füzényfélék
(Lythraceae)*

SK Vrbica vrboľistá je urastená vlhkomilná rastlina. Jedná sa o trvalku, ktorá dorašťa do výšky 30 cm – 2 metre. Rastlina má drevnatý koreň, z ktorého vyrašťajú jedna (v prvom roku) alebo viacej priamych štvorhranných štoniek. Stonky bývajú jednoduché alebo rozvetvené. Sú poraštené sýto zelenými poloobjímavými listami, ktoré vyrašťajú striedavo a majú kopijovitý tvar. Kvety sú tmavo ružové až červenofialové a tvoria dva až šesť koncových klasov. Vrbica kvitne v júni až septembri. V Európe sa jedná o ozšírený druh.

HU A réti füzény egy jól megtermett, nedvességet kedvelő növény. Ez egy évelő, amely 30 cm - 2 méter magaságig nő. A növény fás gyökérrel rendelkezik, amelyből egy (az első évben) vagy több, egyenes négyszögletes szár nő ki. A száruk lehetnek egyszerűek vagy szétágazóak. Ülőlevelek nőnek rajtuk, melyek színe sötétzöld, váltakozók és lándzsa alakúak. A virágok sötétrozásasínűek, lilás-pirosak, és kettő-hat füzérbe rendeződnek a szár végén. A réti füzény júniustól szeptemberig virágzik. Európában elterjedt faj.

Mätonoh trváci

Angolperje • *Lolium perenne*

Lipnicovitě

Perjefělěk

(Poaceae)

SK Mätonoh trváci je druh trávy v súčasnosti využívaný na najrýchlejšie zakladanie trávnik. Pôvodný druh rastie voľne v prírode a jedná sa o nízko rastúcu rastlinu, ktorá raští v trsoch. Pochádza pôvodne z Európy, Ázie a severnej Afriky. Listy sú tmavo zelené, na spodnej strane hladké a lesklé. Na hornej strane sa nachádza paralelné žilkovanie. Stonky dorastajú až do výšky 90 centimetrov. Kvetenstvo je nerozvetvené so striedavými kláskami na boku stonky. Mätonoh trváci kvitne od mája do novembra.

HU Az angolperje jelenleg a leggyorsabban növő, gyepként használt fű. Az őshonos fajok a természetben vadon nőnek, alacsony-növésűek, nyalábokat képeznek. Eredetileg Európából, Ázsiából és Észak-Afrikából származik. A levelei sötétzöldek, alulról simák és fényesek, felső részükön hosszanti irányban finoman rovátkoltak. A szárak egészen 90 cm magasra is megnőnek. A virágzat a szár oldalán található, váltakozva növő toklászokban a szár oldalán. Az angolperje májustól novemberig virágzik.

Lipnica ročná

Egynyári perje • Poa annua

Lipnicovité
Perjefélék
(*Poaceae*)

SK Lipnica ročná je drobná tráva rastúca v trsoch. Steblá má vysoké len 5-25 cm a majú jedno rešp. dve kolienka. Sú šploštené, lysé a býva-
jú štojaté alebo vytvárajú poliehavé, nepravidelné kruhy. Poliehavá steblá môžu z kolienok zakoreniť. Korene rastú vo zväzkoch. Lištvé čepele sú svetlo až tmavo zelené. Kvetenstvo je ihlanovité, 3-10 cm dlhé. Zelené klásky, vyrašťajú na vetvičkách po troch až desiatich a mávajú tri až päť kvietkov. Druh pochádza z Európy. V súčasnosti je považovaný za kozmopolitnú burinu.

HU Az egynyári perje nyalábokban nővő, apró fű. Szárjai csak 5-25 cm magasak, és csak egy vagy két büttyke van. Laposak, tarok, állóak vagy elfekvő, rendszertelen köröket alkotnak. Az elfekvő szárak büttykeiknél meggyökerezhetnek. Gyökerei nyalábokban nőnek. Levéllemezei világos vagy sötétzöldek. Virágzata gúlaalakú, 3-10 cm hosszú. A zöld kalászkák hármas-tízes csoportokban nőnek a szárazakon és három-öt virágjuk van. A faj Európából származik. Manapság egyfajta kozmopolita- gyomnak tekintik.

Prstovka krvavá

Pirók-ujjasmuhar • Digitaria sanguinalis

Lipnicovité
Perjefélék
(*Poaceae*)

SK Prstovka krvavá je jednoročná, nevysoká tráva rastúca v trsoch. Jedná sa o neskorú jarnú odrodu zeleno-fialovej farby. Vytvára bohaté zväzkovité korene. Steblá má priame 20-40 cm vysoké. Mávajú tri až osem kolienok a zo spodných môžu vyrásť koreničky, ktoré v zemi vytvoria novú rastlinu. Ploché, mäkké, úzko kopijovité listové čepele sú chlpaté a po okrajoch ostré. Kvetenstvo je tvorené piatimi až ôsmimi, šikmo nahor stojacimi klasmi dlhými 5-15 cm. Kvitne júna až do októbra. Rastlina pochádza z južnej Európy.

HU A pirók-ujjasmuhar egyévi, nyálábokban növő fű. Ez egy késő tavaszi fajta, melynek zöldes-lila színe van. Sűrű gyökérzetet hoz létre. Egyenes szárjai akár 20-40 cm magasra is megnőhetnek. Három-nyolc bűtyök van a száron. Az alsó bűtykök gyökeret ereszthetnek és a földhöz érve új növényt hoznak létre. A lapos, puha, keskeny, lándzsás levéllemezek szőrösek és a szélükön élesek. A virágzat öt-nyolc, ferdén felfelé álló, 5-15 cm hosszú fűrtből áll. Júniustól októberig virágzik, eredetileg Dél-Európából származik.

Ranostaj pestrý

Tarka koronafürt • Securigera varia

Bóbovité
Pillangósvirágiak
(*Fabaceae*)

SK Ranostaj pestrý patrí medzi trvalé byliny. Má dlhé korene a štojatú aj ležatú stonku dlhú obvykle 50-100 cm (výnimočne až 200 cm). Stonka je hranatá, dutá, rýhovaná a vetvená. Lišty sú delené a rastú v 6-12 pároch. Kvety sú usporiadané do okolíkov a vyrastajú z listových stoniek v počte 10-20. Kvety intenzívne voňajú a sú svetlo fialové, ružovkasté, či biele. Kvitnú v máji až septembri. Plodom je štruk. Ranostaj rastie na suchých až mierne vlhkých lúčach, železničných násypoch a okrajoch ciešť. Je rozšírený v celej Európe.

HU A tarka koronafürt a tartós növények közé tartozik. Hosszú gyökerei vannak, és mind az álló, mind a fekvő szár általában 50-100 cm hosszú (kivételesen 200 cm is lehet). A szára szögletes alakú, üreges, bordázott és elágazó. A levelek osztottak és 6-12 párban nőnek. A virágai a levélszárakból ernyős virágzatban nőnek, 10-20 virág. A virágok intenzív lila, rózsaszínű vagy fehér színűek, intenzív illatuk van. Májustól szeptemberig virágzik, termése hüvely. A tarka koronafürt száraz, közepesen nedves réteken, vasúti töltéseken és az utak szélén nő. Európa-szerte elterjedt.

Hluchavka purpurová

Piros árvacsalán • Lamium purpureum

*Hluchavkovité
Árvacsalánfélék
(Lamiaceae)*

SK Hluchavka purpurová je rastlina podobná žihľave. Jej meno vzniklo na zákalde toho, že nepŕhli, t.j. je hluchá. Jedná sa o jednoročnú rešp. dvojročnú bylinu s charakteristickým zápachom. Dorašťa do výšky 10-30 cm. Stonka je štvorhranná sfarbená do červena, rastie priamo. Listy sú sa nachádzajú v hornej časti stonky. Majú srdcovitý tvar, na okraji sú vrúbkované. Kvety raštú v 6-10 kvetných okolíkoch. Kvety majú fialovú farbu. Kvitne od marca do októbra. Plodmi sú šedé tvrdky. Hluchavka má protizápalové účinky a je pôvodným Európskym druhom.

HU A piros árvacsalán egy- vagy kétévi, csalánszerű növény. A neve abból ered, hogy nem csíp, nincs fullánkuszórzete, tehát árva. Jellegzetes szagú gyógynövény, amely 10-30 cm magasra nő. Szára szögletes, pirosas színű és egyenesen növekszik. Levelei a szár tetején találhatók, szív alakúak, a szélükön pedig csipkések. A lila színű virágai 6-10 tagú ernyősvirágzatban nőnek. Márciustól októberig virágzik. A termése szürke kaszat. A piros árvacsalán gyulladáscsökkentő hatását, és őshonos európai faj.

Hviezdica prostredná

Közönséges tyúkhúr • *Stellariamedia*

Silenkovité

Szegfűfélék

(*Caryophyllaceae*)

SK Hviezdica prostredná je jednoročná nízka, hušto rozvetvená a plytko koreniaca bylina. Dorašťa do výšky 30 cm. Stonky má plazivé až štúpajúce a sú poraštené bielymi chlpkami. Lišty sú priame vajcovitého tvaru. Kvety sú drobné, rastú na jednoduchých vrcholíkoch a sú bielej farby. Plodom je viacsemenná toľka so šedo hnedými až čiernymi semenami. Kvitne počas celého roku, vrátane miernejších zím. Má veľmi krátku vegetačnú dobu. Raštie hojne v lesoch, na poliach i v záhradách. Je považovaná za burinu. Je rozšírená po celej Európe.

HU A közönséges tyúkhúr egy egynyári, alacsony növéssű, sűrűn elágazó és sekély gyökérszerű gyomnövény. 30 cm magasságig nő. Szára szétterjedő, felfelé kúszó, apró, fehér, puha szőrszálak borítják. Levelei egyenesek, tojásdad alakúak. Virágai aprók, vékony kocsányokon nőnek, fehér színűek. Hosszú-kás toktermése a magok színe világosbarnától feketéig változhat. Egész éven át virágzik, beleértve az enyhébb teleket. Nagyon rövid vegetációs idejű. Tömegesen előfordul erdőkben, mezőkön és kertekben, gyomnövénynek számít. Európa-szerte elterjedt.

Reznačka laločnatá

Csomós ebir • Dactylis glomerata

Lipnicovité

Perjefélék

(Poaceae)

SK Reznačka laločnatá je trvalá, šedozelená tráva rastúca v hustých trsoch. Steblá štonky sú 0,3-1 m vysoké. Lišty sú dlhé úzke s drápavým povrchom. Kvety rastú na okvetných štokách tvoriacich tvar trojuholníka. Kvety rastú na 3-5 kvetných kláskoch nazývaných lata. Majú zväčša bielu, rešp. zelenú farbu. Kvitne od mája do júla. Plodom je obilka. Obilka má drsné zelené, rešp. červené plevy. Reznačka je pôvodným druhom v celej Európe, Severenje Afrike a Ázii. Rastie na lúkach, paštvinách, na pasekách a v riedkych lesoch.

HU A csomós ebir évelő, szürkészöld fű, amely sűrű csomókban nő. Szárai 30 cm-1 m magasak. A levelei hosszúak, keskenyek, érdes felülettel. A virágok a háromszöget formáló murvaleveleken nőnek. Bugának nevezett 3-5 tagú virágkalászon nőnek virágai. Általában fehé, illetve zöld színűk van. Májustól júliusig virágzik. Termése mag. A felső pelyva zöld illetve piros színű. A csomós ebir őshonos egész Európában, Észak afrikában és Ázsiában. Legelőkön, réteken, tisztásokon és ritkás erdőkben nő.

Bociannik rozpukovitý

Bürökgémorr • *Erodium cicutarium*

Pakostovité
Gólyaorrfélék
(Geraniaceae)

SK Bociannik rozpukovitý je nevysoká, pižmom páchnuca, divo rastúca rastlina. Je to jedno až dvojročná bylina s trsmi bohato vetvených štoniek, ktoré dorašajú do výšky 20-50 cm. Listy rastú striedavo, rešp. protištójne, sú eliptické. Okolíkaté kvetenstvo je tvorené tromi až ôsmimi päťpočetnými kvetmi ružovej, svetlo karmínovej, ružovofialovej alebo vzácné aj bielej farby. Kvitne najčastejšie od apríla do júla. V strednej Európe sa jedná o nepôvodný druh. V minulosti bývala považovaná za liečivú rastlinu i burinu.

HU A bürökgémorr alacsony, pézsmás szagot árasztó, vadon termő növény. Ez egy egy- vagy kétéves növény, melynek nyalábjaiból gazdagon elágazó száruk nőnek. Ezek a 20-50 cm magasságot is elérhetik. A levelek váltakozva nőnek, illetve szemben állnak és elliptikusak. Ernyősvirágzata három-öt darab öttagú virágcsoportból áll, melyeknek színe kármínvörös, lilásrózsaszín vagy kivételes esetben fehér is lehet. Leggyakrabban áprilistól júliusig virágzik. Közép-Európában nem őshonos faj. A múltban egyaránt tekintették gyomnak és gyógynövénynek is.

Kôpor voňavý

Kapor • *Anethum graveolens*

Mrkvovité
Zellerfélék
(Apiaceae)

SK Kôpor voňavý je jednoročná bylina s popolovosivo ryhovanou, rozkonárenou štonkou zakončenou okolíkom žltkaštých kvetov. Čiarkovité, viackrát perovito zložené listy vyrašťajú štriedavo zo štonky. Dorašťa do výšky až 1 metra. Kvitne od júna do septembra malými žltými kvetmi. Plodmi sú dvojnažky. Celá rastlina aromaticky vonia. Kôpor pochádza z východnej oblasti Stredozemia a zo západnej Ázie. V súčasnosti sa pestuje v záhradách a na poliach predovšetkým ako významná korenina i zelenina.

HU A kapor egyéves fűszernövény, hamuszürke színű, barázdált, szétágazó szárral, mely sárgás ernyővirágzatban végződik. Csíkszerű, szárnyasan szeldelt levelei váltakozva nőnek a száron. Magassága 1 méter lehet. Júniustól szeptemberig virágzik kis sárga virágokkal. A termése ikerlependék. A növény jellegzetes, aromás illatot áraszt. A kapor a Kelet-mediterrán térségből és Nyugat-Ázsiából származik. Jelenleg főként kertekben és mezőkön termesztik, mint jelentős fűszernövényt és zöldséget.

Nátržník strieborný

Ezüst pimpó • *Potentilla argentea*

Ružovité
Rózsafélék
(Rosaceae)

SK Nátržník strieborný je žltó kvitnúca a široko rozkošatená bylina. Jedná sa o trvalku s robusťným, viachlavovým koreňom, z ktorého vyrašťajú vzpriamené stonky do výšky 15-50 cm. Z prízemnej listovej ružice vyrašťajú pevné, plstnaté, nahore rozvetvené stonky. Listy sú dlaňovito 5-7 početné takmer kožovité. Kvety sú päťpočetné a majú v priemere 1 cm. Raštú v tzv. late s 10 až 50 kvetmi. Plodom sú hnedé nažky. Jedná sa o prevažne európsky druh. Najčastejšie rastie na krovinatých, kamenitých, piesčitých travnatých stanovištiach.

HU Az ezüst pimpó sárgán virágzó, terebélyes gyógynövény. Évelő, robusztus, több részből álló gyökérrel, amelyből 15-50 cm magas, egyenes szárák nőnek ki. A földhöz közeli rozettakból, kemény, lemezszerű, felső részükön elágazó szárazakat hajt. A levelek 5-7 karéjúak, szinte bőrszerűek. Virágai öttagúak, átlagban 1 cm nagyságúak. 10-50 virágból álló bugában nőnek. Termése barna kaszat. Ez főleg európai faj. Leggyakrabban cserjésekben, köves, homokos gyepeken nő.

Skorocel kopijovitý

Lándzsás útifű • *Plantago lanceolata*

Skorocelovitě

Útifűfélék

(Plantaginaceae)

SK Skorocel kopijovitý je liečivá bylina. Jedná sa o trvalku charakteristickú typickou ružicou prízemných listov, z ktorej vyrastá niekoľko stvolov. Listy sú vzpiramené 10-25 cm dlhé. Stvolý sú typicky dlhšie než listy. Zakončené sú guľovitými až valcovitými klasmi. Klasy obsahujú tmavé drobné kvety. Kvitne od mája do septembra. Skorocel sa môže dožívať až 12 rokov behom, ktorých dorašťa do veľkosti 7-30 cm. Rašlina je v dnešnej dobe značne rozšírená vo veľkej časti sveta. Raštie na poliach a lúkach.

HU A lándzsás útifű gyógynövény. Tipikus közvetlen a talaj felszínén törőzsában növő levélzete, melyből néhány tőkocsány nő ki. Levelei egyenesek, 10-25 cm hosszúak. Tőkocsányai tipikusan hosszabbak, mint a levelek és gömb vagy akár henger alakú füzérben végződnek. A füzérekben apró, sötét színű virágok nőnek. Májustól szeptemberig virágozik. A lándzsás útifű akár 12 évig is élhet. Ez idő alatt a növény 7-30 centiméteresre is megnőhet. A lándzsás útifű napjainkra a világ számos részén elterjedt. Réteken és mezőkön nő.

Ježatka kuria

Közönséges kakaslábfű • *Echinochloa crus-galli*

Lipnicovité
Perjefélék
(Poaceae)

SK Ježatka kuria je stredne vysoká tráva. Jedná sa o jednoročnú, neskorú jarnú, tmavo zelenú bylinu. Z hustej siete koreňov vyrašťajú 30-100 cm vysoké stebľá s načervenalými kolienkami. Steblá sú poraštené 5-15 mm širokými listami. Kvety rastú na hušto rozvetvenej late 5-10 cm dlhej. Jednokveté klásky sú asi 3 mm dlhé sú svetlo zelenej farby s fialovým nádychom. Lata sa môže skladať z 200 až 2000 kláskov. Plodom je asi 2 mm dlhá lesklá, žltá obilka. Pochádza pravdepodobne zo strednej Ázie odkiaľ sa rozšírila po celej zemeguli.

HU A közönség kakaslábfű közepes magasságú fű. Egyéves, későtavaszi, sötétzöld növény. A sűrű gyökérhálózattól 30-100 cm magas száraz nőnek, pirosas büttyökkel. A szárazon 5-15 mm széles levelek nőnek. A virágok a sűrűn szétágazódó, 5-10 cm hosszú bugákban nőnek. Az egyes kalászkák úgy 3 mm hosszúak, világoszöldek leheletnyi lila árnyalattal. A buga 200-2000 kalászból állhat. 2 mm-es, csillogós, sárga szemtermése van. Valószínűleg közép Ázsiából ered, majd később a világ valamennyi kontinensén is elterjedt.

Marulka obyčajná

Borsfű • *Clinopodium vulgare*

Hluchavkovité
Arvacsalánfélék
(Lamiaceae)

SK Marulka obyčajná je trvalá bylina. Má drevnatý koreň a málo vetvenú stonku. Stonka je tupo hranatá a obvykle pokrytá hustými dlhými svetlými chlupmi. Čepel listu je vajcovitá, na vrchole tupo špicatá. Kvety rastú v bohatých 10-15 kvetých vrcholových okolíkoch. Farba okvetných lístkov je zelená alebo s fialovým odtieňom, farba koruny je svetlo fialová, vzácnne biela. Plodom sú tvrdky. V Európe rastie od Veľkej Británie po Rusko na pasekách, krovinatých stráňach, medziach a násypoch.

HU A borsfű évelő növény. Gyökerei roštosak, a szára enyhén szétágazó. A szára tompán szögletes és gyakran sűrű, hosszú, világos szőrökkel borított. Levelei tojás alakúak, tompa csúcsban végződnek. Virágai 10-15 virágból álló ernyősvirágzatban nőnek a száruk végén. A virágszirmok színe zöld, olykor lila-árnyalattal, a virágkorona világoslila, ritkán fehér. Termése a kaszat. Megtalálható tisztásokon, bokros lejtőkön, mezsgyéken és töltéseken Nagy-Britanniától egészen Oroszorszáig.

Sedmokráska obyčajná

Százszorszép • *Bellis perennis*

Astrovité
Ŕszirózsafélék
(Asteraceae)

SK Sedmokráska obyčajná je trvalá liečivá raštlina. Má nízky vzrast, zriedka presahuje 12 cm. Sýto zelené listy usporiadané v prízemnej ružici sú široko obvejcovité až obkopinaté, na okrajoch jemne zubaté. Bezlistý kvetný štvor je jednoúborový. Kvety majú kužeľovité lôžko, štvor kvetu je žltý, okvetné lístky biele až naružovelé. Tvarom pripomínajú vyplazený jazyk. Plodom sedmokrásky obyčajnej je nažka. Táto kvetina kvitne od februára do novembra. Bohato zaštvorená je sedmokráska v celej Európe.

HU A százszorszép évelő gyógynövény. Alacsony növésű, ritkán éri el a 12 cm magasságot. Sötétzöld, közvetlen a talaj fölött, törzsében növő levelei széles tojás vagy lándzsaalakúak, szélükön enyhén fogasak. A levéltelen tőkocsány végén magányos fészkes virágzat nő. Virágai a kúp formájú virágfészekben találhatók. A virágok közepe sárga, nyelv alakú virágzirmak fehérek, gyakran rózsaszín árnyalattal. Egymagvú kaszattermése van. Februártól novemberig virágzik. A százszorszép Európa-szerte bőséggel megtalálható.

